

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

OBOR: DĚJINY VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

Atelier Rotter

(1928-1939)

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zuzana Kopcová

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

OLOMOUC 2007

UNIVERSITY OF PALACKY IN OLOMOUC
PHILOSOPHICAL FAKULTY
DEPARTMENT OF HISTORY OF ART

Studio Rotter

(1928-1939)

BACHELOR THESIS

Zuzana Kopcová

Supervisor: Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

OLOMOUC 2007

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, dne 28. 11. 2008

Poděkování patří především vedoucímu práce Prof. PhDr. Ladislavu Danielovi Ph.D. za odbornou radu a kurátoru sbírky plakátu a obrazů Uměleckoprůmyslového muzea v Praze Petru Štemberovi, který mi povolil přístup do depozitáře a poskytl cenné informace. Dále bych chtěla poděkovat Martě Sylvestrové, vedoucí oddělení grafického designu Moravské galerie v Brně, Petře Ciupkové, asistentce tohoto oddělení, a Mgr. Jitce Panznerové, vedoucí oddělení písemných archiválií Národního filmového archivu v Praze, za přístup do sbírek a pomoc při hledání sbírkových předmětů.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Přehled dosavadního poznání Atelieru Rotter	5
3. Vilém Rotter v Paříži (2. polovina 20. let 20. století).....	8
4. Plakátová tvorba první republiky (1918–1938)	10
5. Atelier Rotter (1928–1939).....	12
6. Škola Rotter (1934–1944).....	14
7. Ateliérová tvorba	20
7. 1. Charakter ateliérové tvorby.....	20
7. 2. Reklamní zakázky a reklamní plakát	21
7. 3. Výstavní a veletržní plakát.....	24
7. 4. Divadelní plakát	25
7. 5. Filmový plakát	29
7. 6. Reklama gramofonových firem a obálky „písniček“	34
8. Atelier Jedlička (1939–1940).....	35
9. Vilém Rotter v Anglii (1940–1978).....	36
10. Závěr	38
11. Poznámky.....	40
12. Literatura a prameny	44
13. Katalog prací Atelieru Rotter, Školy Rotter a Atelieru Jedlička	50
14. Seznam obrazové přílohy na CD	54
15. Obrazová příloha.....	59
16. Summary	78
17. Anotace	79

1. Úvod

Díky tomu, že jsem vystudovala střední Uměleckoprůmyslovou školu, jsem vždy měla blíže k užitému umění než k volnému. Pro bakalářskou diplomovou práci jsem si původně chtěla zvolit obecné téma filmového plakátu. Na doporučení vedoucího práce Prof. PhDr. Ladislava Daniela Ph.D. jsem se zaměřila pouze na jednu firmu. Jelikož patřil Atelier Rotter k nejpłodnějším ve třicátých letech 20. století a nebyl dosud dostatečně zpracován, vybrala jsem si jej jako téma své bakalářské práce a rozšířila jsem jej z filmového plakátu na celkovou ateliérovou produkci.

Hlavní osobou Atelieru Rotter byl jeho zakladatel, majitel a ředitel Vilém Rotter, proto jsem se na jeho osud soustředila nejvíce. Byl to právě on, kdo z velké části určoval charakter ateliérové produkce, ale nesmíme zapomínat i na další spolupracovníky a žáky, kteří dotvářeli již vyznačenou cestu. Snažila jsem se vyhledat jména a základní životopisné údaje asistentů Viléma Rottera i odchovanců jeho reklamní školy. Většina z nich se po 2. světové válce velmi dobře uplatňovala ve výtvarném umění, zejména v užitém.

Práce je rozdělena do několika částí, které chronologicky mapují život Viléma Rottera, přičemž největší část je věnována jeho firmě a ateliérové produkci. Z firmy vycházelo velké množství reklamy, ať již plakátů nebo jiných druhů propagace, a bylo tedy nutné je dále roztrždit do menších skupin. Proto jsem zvolila rozdělení do několika podkapitol, a to na reklamní zakázky a reklamní plakát, výstavní a veletržní plakát, divadelní plakát, filmový plakát, reklamu gramofonových firem a obálky „písniček“.

Nedílnou součástí práce je katalog plakátů Atelieru Rotter, Školy Rotter a Atelieru Jedlička.

Cílem mojí bakalářské diplomové práce je podrobněji zpracovat obrovskou produkci jednoho z největších prvorepublikových ateliérů, vytvořit katalog prací nacházejících se v našich sbírkách, připojit datace k neoznačeným pracím, najít jména žáků a zaměstnanců školy i atelieru a atelierovou produkci zasadit do dobového kontextu.

2. Přehled dosavadního poznání Atelieru Rotter

Archivy Atelieru Rotter se nepovedlo dohledat a je pravděpodobné, že zanikly při likvidaci firmy nacisty. Z tohoto důvodu musíme spoléhat pouze na archivní záznamy Viléma Rottera a na informace, které se objevují v člancích odborných periodik nebo co o sobě prozradil sám v několika reklamních časopisech, jako byly *Typ*, *Dobrý rádce* („*Ročenka Noviny*“), v různých materiálech Re-klubu, včetně jeho *Ročenek* a také v adresářích.

O životě Viléma Rottera před založením atelieru toho, zdá se, moc nevíme, důležitým se proto jeví krátký příspěvek H. K. Frenzela *Reklamekünstler der Tschechoslowakei* v časopise *Gebrauchsgraphik*.¹ H. K. Frenzel jako jediný, ačkoli heslovitě, předkládá údaje o studiu Viléma Rottera v Československu a o následném pobytu v Paříži. Informací přibývá v době založení a existence atelieru, kdy se prezentoval ukázkami svých prací na obálkách a stranách nejrůznějších časopisů, např. *Světazor*, *Tennis-Golf Revue*, *Eva* atd., ale i skrze reklamu na vlastní firmu. Například v roce 1932 vydal propagační brožuru *Rotter*,² představující šíři své tvorby a v roce 1934 vyšel v časopise *Typ*³

insert Školy Rotter. Z rodinného života Viléma Rottera jsou záznamy méně početné. Je to pouze jméno jeho manželky Elly v slovníkovém hesle *Kulturního adresáře československé republiky*.⁴

Vilém Rotter byl jedním z mála profesionálních návrhářů, který dokázal poznatky z reklamní praxe písemně formulovat. Největším jeho textem je O životě reklamy v časopise *Měsíc* z roku 1936.⁵ Několik svých zásad uvedl v článku Umění v reklamě v *Ročence Noviny IX*, 1938,⁶ kde v několika glosách porovnává vztah reklamy a umění: „*Umění v reklamě je zapotřebí jako soli do chleba. Ale příliš mnoho soli také nedělá dobře*“.⁷ Praktické rady uvádí v článku Technika reklamního kreslení otištěném v *Ročence Noviny* z roku 1939.⁸

V roce 1939 ateliér pod názvem Rotter ukončuje existenci a jeho majitel prchá do zahraničí. Jméno Viléma Rottera se dochovalo v seznamech příslušníků RAF⁹ a v poválečných letech v britských odborných magazínech o reklamě.¹⁰

Do muzejních sbírek (Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Národní filmový archiv v Praze, Moravská galerie v Brně) se plakáty Atelieru Rotter dostávaly už od roku 1938 jako dary anoncovaných firem, tiskáren (hlavně díky tiskárně A. Haase) nebo filmových distributorů, později už rozhodovala i kvalita, kdy nákupy probíhaly přes komise. Právě plakátová tvorba se zachovala nejpočetněji, jelikož jiné druhy propagace se mnoho necenily a nebylo nutné je uchovávat.

O lepší poznání meziválečné plakátové tvorby, do které spadá i tento ateliér, se zasadili především dva lidé. Přibližně od poloviny osmdesátých let do poloviny let devadesátých vycházely články, publikace a katalogy od Josefa Kroutvora a od poloviny devadesátých let od Petra Štembery. Oba jsou spjati

s Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze, kde zastávali nebo zastávají post kurátora sbírky plakátu a obrazů.

V roce 1984 se meziválečné plakáty z deponitáře Uměleckoprůmyslového muzea objevují na výstavě *Moderní český plakát 1918–1945*, právě díky kurátorskému úsilí Josefa Kroutvora. K výstavě vychází i stejnojmenný katalog.¹¹ Ateliér v něm figuruje pod značkou ROTTER atl. a uvedeno je pouze to, že sídlil ve stejné budově jako Osvobozené divadlo. Na výstavě byl zastoupen velkou „plachtou“ pro divadelní představení *V+W Rub a líc*. Roku 1988 přichází Josef Kroutvor s další výstavou: *Pražská nároží 1890–1940*. Účast ateliéru Viléma Rottera je zde mnohem silnější – 8 plakátů, jak divadelních tak i reklamních. Katalog¹² přináší pouze obecné informace k plakátové tvorbě a výčet vystavených plakátů. Poslední velkou publikací tohoto autora k tématu je *Poselství ulice – Z dějin plakátu a proměn doby*.¹³ V krátkém odstavci¹⁴ se na chvíli pozastavuje nad asi nejznámějším plakátem Ateliéru Rotter k filmu Gustava Machatého *Extase*.

Od roku 1993 *Divadelní noviny* uveřejňovaly sloupky o divadelním plakátě. Na straně 11 se střídaly ukázky prací vytvořených do druhé světové války, ke kterým je připojen krátký text. V prvních dvou letech přispíval Josef Kroutvor. Jako jeden z nejproduktivnějších ateliérů nechybí ani Atelier Rotter, představený v jednom z čísel litografií¹⁵ ke hře *Hadrián z Římsu* pro *Burianovo divadlo*. Znovu se zde objevuje údaj, že Atelier Rotter sídlil ve stejné budově jako Osvobozené divadlo, pro které i pracoval. Josef Kroutvor ale musel ukončit spolupráci s *Divadelními novinami* kvůli časové zaneprázdněnosti. Od dalšího ročníku začal rubriku spravovat jeho dlouholetý asistent a spolupracovník Petr Štembera, který přidal další dva články týkající se Viléma Rottera. První z nich je k plakátům *Nebe na*

*zemi a Rub a líc.*¹⁶ Petr Štembera připomíná, že ateliér vycházel v těchto zakázkách z prací Františka Zelenky pro V+W. Důležité je, že zveřejňuje v té době nejpřesnější údaje týkající se majitele ateliéru Viléma Rottera. V následujícím čísle¹⁷ publikuje další informace týkající se produkce ateliéru a Školy Rotter. Sloupku vévodí karikatura Vlasty Buriana na plakátu ke hře *Kozderka to prozradí*.

V roce 1998 Moravská galerie uspořádala výstavu *Veletržní a výstavní plakát*, k níž vyšel stejnojmenný katalog.¹⁸ Z ateliéru Viléma Rottera jsou zahrnuty 4 plakáty pro *Pražské vzorkové veletrhy*, ze sbírky Moravské galerie v Brně a z Uměleckoprůmyslového muzea, a plakát k *XXVI. Mezinárodní výstava automobilů v Praze*. Krátký odstavec v útlém katalogu *Czech Posters between the Wars 1918-1938*,¹⁹ představující ateliér v různých výtvarných polohách, je opět od Petra Štembery, stejně jako zatím nejobsáhlejší katalogové heslo, vztahující se k Atelieru Rotter a k Atelieru Jedlička, publikované v knize *Český filmový plakát 20. století*,²⁰ a nejnovější článek *Reklamní plakát v Praze ve 30. letech. Vilém Rotter a jeho Atelier v 64. Bulletinu Moravské Galerie*.²¹

3. Vilém Rotter v Paříži (2. polovina 20. let 20. století)

Vilém Rotter (nazývaný také Willy nebo Wilhelm), narozený 28. května 1903 v Brně, se v Paříži ocitl na konci 20. let po vystudování elektroinženýrství.²² Paříž té doby byla v oboru grafiky na velmi vysoké úrovni a skýtala dobré možnosti pro osvojení znalostí o užitém umění a reklamě. Francouzský, víceméně pařížský plakát prožil své první vrcholné období už před

rokem 1900. Mezi Čechy působící v Paříži v těchto letech patřili Alfons Mucha, Luděk Marold a Emanuel Staněk. Chvíli trvalo, než se secesní plakát přelomu století posunul k modernímu pojetí, ale díky Leonettu Cappiellovi a dalším průkopníkům se mohly stát 20. a 30. léta druhou významnou dobou francouzského plakátu. Krátce po roce 1925 nastoupila moderna, inspirovaná současným uměním, především kubismem, futurismem a abstrakcí. V čele vývoje stál zmíněný Cappiello, A. M. Cassandre, Paul Colin a Jean Carlu.²³ Zvláště Cassandrové plakáty jako třeba *Nord-Express* [1], *Chemin de fer du Nord* [2] a *L'Oiseau bleu* [3] znamenají definitivní rozloučení s realismem a přesun ke komunikaci pomocí znaku a symbolu. Kolem roku 1925 vyniká elegantností, lehkostí a svůdností plakát stylu Art Deco.²⁴ Grafickému řemeslu se ve 20. letech v Paříži věnovala další vlna Čechů – Heřman Němeček, Bedřich Feuerstein, Albert Jonáš a Vilém Rotter.²⁵

Vilém Rotter po příjezdu do Francie nastoupil do obchodního domu Le Printemps.²⁶ Reklama nákupního domu na oblečení, obuv a jiné zboží se objevovala především ve velkých přízemních výkladech otevřených do ulice. Vilém Rotter měl pravděpodobně na starost buď výzdobu výkladních ploch dekoracemi, nebo spíše návrhy reklamních poutačů pro tyto plochy. Čistě užité grafice se mohl začít věnovat jako jeden ze zaměstnanců reklamní agentury Damour neboli Agence de publicité DAM, kterou založil roku 1918 Étienne Damour, rok poté se k němu přidal i bratr Léon Damour.²⁷ Od roku 1920 začali vydávat časopis *Vendre*, který vyvíjel velice kvalitní reklamní design.²⁸ K známým pracím agentury patří plakáty pro Peugeot – *Une Peugeot roule bien* [4] a *Motos Peugeot* [5] – vynikají jednoduchostí a dojmem dynamického pohybu, což umožnila technika americké retuše, kdy se barvy nanášejí pomocí stříkácí pistole. Americká retuš byla velmi oblíbená a intenzivně využívána francouzskými návrháři jako Damour nebo Cassandre od

konce 20. let. Vilém Rotter si techniku osvojil do té míry, že se stal pionýrem jejího využití v reklamě u nás, stejně jako Albert Jonáš.

4. Plakátová tvorba první republiky (1918–1938)

Zatímco francouzský plakát byl nabit svěžestí, razancí, životností a uplatňují se v něm všechny typické vlastnosti moderního umění – náznakovitost, zkratka, plošnost, monumentalita tvarů, u nás zatím tato výtvarná kultura ulice v počátcích dvacátých let chybí.

Situace se začala měnit až od poloviny dvacátých let, což si vynutily samy poměry. Po poválečném nedostatku zboží nastala v mnohých odvětvích nadvýroba. Po velkém hladu po zboží bylo najednou obtížné hledat kupce. Zákazník se stal vzácnější a reklama se stala dobrým prostředkem v těchto obtížích. Racionalizace výroby i prodeje, sjednocení reklamních pracovníků, vznik časopisů, které se věnovaly reklamě, a posléze utvoření Reklamního klubu československého, tzv. Reklubu, pomáhalo vybudovat základnu pro lepší reklamu, potažmo plakát.²⁹

Na formální stránku plakátu mělo vliv, kromě komerční reklamy, i zrychlené tempo moderního života, které vytvářelo novou řeč bezprostředně působících grafických znaků, barev, hudebních tónů a filmových záběrů. Rychlejší doba totiž vede i k rychlejšímu, ale povrchnějšímu vnímání. Moderní grafický znak musí být lépe zpracovatelný, rychleji čtivý než dřívější bohatá a složitá ornamentika. Plakát nemá zaujmout svou krásou a složitostí motivů, ale vtipem, nadsázkou a výtvarnou zkratkou, které vedou k cíli reklamy – prodeji. „*Krása reklamy záleží jedině v dokonalém dosažení jejího účelu.*“³⁰

Na plakát tedy působí mnoho faktorů, mezi které patří také moderní poezie – Marinettiho Osvobozená slova, Apollinairovy Kaligramy a také Birotova výstava typografické poezie. Zde všude se objevuje hra ve spojení obrazu s písmem. Báseň se už nečte jako slova srovnaná v řádku, ale jako soustava znaků – podobně se chová i plakát. Stopy zanechávají také soudobé styly: kubismus, expresionismus, konstruktivismus, neoklasicismus, sociální realismus, art deco... Vliv má především sovětské návrhářství, zejména práce El Lisického, holandský De Stijl a německý Bauhaus. „*Přesto*“, jak píše Josef Kroutvor, „*se nedá mluvit o plakátu kubistickém, expresionistickém, ba ani konstruktivistickém, neboť to všechno jsou z hlediska dějin plakátu epizody, eseje a někdy i parafráze moderních směrů. Moderní český plakát se nevyvíjí v těchto kategoriích, pouze se jich dotýká.*“³¹ Zatím chybí zkušenost a vlastní estetické a sociální sebevědomí. Teprve s osobnostmi Františka Zelenky a Ladislava Sutnara ke konci dvacátých let se rodí grafický design.

Ve 30. letech končí individualismus plakátu a místo něj nastupují nové formy grafické vizuální komunikace, jejichž základními prvky jsou barva, písmo, popřípadě fotografie. V Praze, po vzoru západních firem, už působí specializované reklamní kanceláře, z nich je třeba zmínit ateliér UR (Universální reklama) L. Guby, AUR (Ateliér uměleckých reklam) P. Flenyky, Vodičkovu reklamu, Atelier Hofbauer-Pokorný, Dec Art arch. J. Masáka, REMO J. Jelínka a samozřejmě Atelier Rotter. Profesionální tvůrci pracují pro velké reklamní agentury (Pacold a spol., PIRAS), ale také samostatně jako např. Albert Jonáš, který se soustavně věnoval komerčnímu a propagačnímu plakátu. Práci ateliérů charakterizovala střízlivá věcnost, nicméně i zde se pracovalo na bázi odbornosti s rozvinutým systémem reklamních prostředků, zejména s účinností opakovaného slova (sloganu,

hesla, dvojverší) a opakovaného vizuálního motivu s charakterem symbolu nebo znaku. Každá firma si vytvořila vlastní charakteristický arzenál prostředků na první pohled identifikovatelných a snadno zafixovatelných do obecného povědomí.

Funkcionalismus, proud úzce navazující na výtěžky konstruktivistické typografie počátku dvacátých let, ovlivňoval celá třicátá léta, ačkoliv zanikl už v roce 1934. Vyznačoval se racionalistickou konstrukcí a organizací jednotlivých prvků. Určoval-li podobu naší avantgardní typografie dvacátých let Karel Teige a vedle něho Vít Obrtel, je pro funkcionalistický plakát rozhodující osobností Ladislav Sutnar a Zdeněk Rossmann. S funkcionalismem se pojí „nové typó“ a hlavně fotomontáž, která brzy přesáhla hranice výtvarné koláže a stala se praktickým prostředkem sdělení. V druhé polovině třicátých let je fotografický plakát běžnou věcí. Pro novou typografii je charakteristická diagonála, která písmo posouvá do prostoru. Další inovací je i tvar protáhlého ležatého plakátu, jenž umožňuje lepší četbu spěchajícím chodcům. Po roce 1934 se plakát začíná více zabývat politikou kvůli situaci v Německu. Nástup fašismu v Československu definitivně ukončuje vývoj meziválečného plakátu.³²

5. Atelier Rotter (1928–1939)

Do Prahy se Vilém Rotter vrátil nejpozději v dubnu 1928, kdy tiskne svoje první reklamní práce – celostránkové, výrazně barevné inzerty (značené ještě pouze „Ro“) pro automobilku Škoda na obálkách časopisů *Světózor*.³³ Škoda je jeho hlavním klientem ještě v první třetině 30. let, kdy začíná získávat i mnohé

další zákazníci. V roce 1930 byla firma Viléma Rottera na Klimentské ulici číslo 32, poté jeho reklamní ateliér sídlil začátkem 30. let v Jindřišské ulici 32a, zhruba v r. 1934 se přestěhoval do nedávno postaveného paláce U Nováků, Vodičkova ulice 32 (V jámě 5).³⁴

O šíři ateliérové produkce máme představu díky brožůře *Rotter*³⁵ vydané roku 1932, obsahující jak plakáty, tak inserty, reklamní opony, kalendáře, prospekty, transparenty a vývěsky sedmi různých klientů. Většina prací zde je značena „Rotter“, několik „Atl. Rotter“. Stejně je pak signována prakticky celá produkce firmy Viléma Rottera, výjimku tvoří jen pár plakátů označených jmény žáků Školy Rotter (Hyblerová, Kumpf).

Vedle reklam pro velké podniky jako již zmiňovaná Škoda, dále pak Praga, ČSA, Telefunken, Kodak, Hellada, Lux nebo Ultraphon navrhovali propagační materiál i pro menší výrobce a obchodníky, obstarávali reklamu také pro sportovní a zábavní akce, filmy a divadelní představení.

Již v první třetině 30. let je Atelier Rotter největším reklamním ateliérem v Praze. Což je zcela na místě, soudě podle množství dochovaných prací. Nevíme sice kolik přesně měl zaměstnanců, ale muselo to být jistě pár desítek lidí různých profesí – grafici, písmomalíři, karikaturisté, fotografové a další výtvarníci. Pro představu: reklamní firma ing. Solara uvádí v r. 1933 7 malířů-grafiků, později 10 stálých spolupracovníků a 6–7 externistů. V r. 1940, tedy za války, udává inzerť arch. Jedličky, který firmu Viléma Rottera převzal, ještě 15 reklamních tvůrců. Pro srovnání s daleko větším francouzským trhem: v r. 1929 měla Agentura DAM 100 pracovníků, v r. 1931 kolem 200.³⁶

Mezi známé pracovníky Atelieru Rotter patřili **Leo Ledvinka** /Ledwinka/, **Vilém Heiter**, **Ladislav Kolda**, arch. **Jan Jedlička** a

Vilém Logner. O některých se životopisné údaje zachovaly, u některých jsou známá už jen jména.

Vilém Heiter (později Guillermo, *15. 6. 1925 Praha, také se uvádí 1910 Brno – †1970 nebo 1971 Caracas, Venezuela) studoval soukromě na Uměleckoprůmyslové škole nebo na Akademii výtvarných umění v Praze. V Ateliéru Rotter a Škole Rotter působil na konci 30. let. Od roku 1939 měl vlastní ateliér s názvem Heiter. Na začátku války navrhoval plakáty pro pražské Veletrhy i pro okupační Kuratorium, pak byl ale uvězněn a řadu let strávil v koncentračním táboře. Od roku 1948 žil ve Venezuele.³⁷

Leo Ledvinka (Ledwinka) působil v Ateliéru Binder nazývaného také Wiener Graphik (Atelier) ve Vídni, založeném roku 1924 Josephem Binderem. Roku 1938 byl ateliér uzavřen³⁸ a Leo Ledvinka odešel do Prahy, kde se nechal zaměstnat v Ateliéru Rotter. Po válce ilustroval dětské knihy.

Vilém Logner (*7. 8. 1910 Vídeň – †31. 12. 1991 Praha) se věnoval scénografii, malířství, sochařství, medailérství, plakátu, aktu, portrétu a krajinomalbě. Prošel studiem u Jindřicha Bubeníčka a Konstantina Piaskovského (Pjaskovskij). Byl členem Svazu československých výtvarných umělců.³⁹

6. Škola Rotter (1934–1944)

Založení Školy Rotter pravděpodobně spadá do roku 1934, kdy se o ní objevuje první údaj v podobě insertu v časopise *Typ*.⁴⁰ Tento insert adresu školy udává na stejném místě jako Atelier Rotter – palác U Nováků, Vodičkova 32 – a upozorňuje na to, že reklamě učí i ve večerních kurzech vedených v češtině. Škola Rotter byl název oficiálně používaný za jejího působení v meziválečné době, po válce se v literatuře objevují různé mutace

názvu, např. (Rotterova) Škola práce, Škola užité grafiky, případně Škola reklamy. Škola Rotter měla být nejen uměleckou školou, ale i sloužit k výchově odborných zaměstnanců různých profesí, kteří se stávali spolupracovníky firmy. Na rozdíl od ateliéru, který byl uzavřen během okupace, škola působila i za války, bohužel pouze do roku 1944.⁴¹

Jak vzpomíná Miroslav Chlupáč, jeden z žáků Viléma Rottera, tak „*Výuka v Rotterově škole byla poměrně drahá, avšak všestranná, i když zaměřená hlavně na užitou grafiku. V programu kromě základů kreslení a malování byla náročná nauka o písmu, kresba módy s kostýmním navrhováním a zvláště reklamní a plakátová tvorba.*“⁴²

Škola byla tedy soukromá a studium bylo zaměřeno především k praktickým znalostem v oboru reklamy a propagace. Není proto náhodou, že se žáci povětšinou velmi dobře uplatňovali jako grafici i mimo ateliér Viléma Rottera. Kromě jména Miroslava Chlupáče známe i další žáky Školy Rotter:

František Bělský (*6. 4. 1921 Brno – †5. 7. 2000 Abingdon u Oxfordu) proti otcovu přání od roku 1938 studoval ve Škole Rotter. R. 1939 rodina uprchla do Anglie, poté strávil nějaký čas ve Francii a Praze, kde se věnoval grafické tvorbě pro periodika a vydavatelství, zpracoval i návrhy československých bankovek. Přitom ještě studoval na AVU (O. Španiel). 1948 znovu a definitivně emigroval do Anglie, kde portrétoval 4 generace členů britské královské rodiny.⁴³

Vít Gruss (*16. 12. 1896 Pardubice – † ?) po studiu ve Škole Rotter pracoval jako průmyslový výtvarník a návrhář loutek. Byl také členem Umělecké besedy.⁴⁴

Václav Hůlka (*24. 11. 1912 – † ?) nejprve v letech 1926–1930 studoval na Typografické škole v Praze, poté mezi lety 1938–

1940 v reklamní škole Viléma Rottera. Po studiích se věnoval malířství a grafice.⁴⁵

Miroslav Chlupáč (*10. 7. 1920 Benešov u Prahy) školu Viléma Rottera navštěvoval někdy po roce 1938, kdy do Prahy dojížděl z Kralup, protože se zde učil v kamenické dílně. Zpočátku byl u Viléma Rottera krátce na celodenním studiu, brzy kvůli finanční situaci jen na večerní kresbě aktu u Emila Kotrby.⁴⁶ Miroslav Chlupáč po válce absolvoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze ve speciálce Josefa Wagnera. Malbu soukromě studoval u V. Poláška. Působil ve skupině Máj 57. Po roce 1970 pracoval hlavně jako restaurátor. Byl také organizátorem a účastníkem řady sochařských symposií. Od poloviny osmdesátých let vedl kamenosochařskou výuku na letní akademii v Salcburku.⁴⁷

U **Stanislava Kováře** (*11. 6. 1921 Praha – †19. 1. 1985 Praha) nejsou známy přesné roky studia, pouze se ví, že je prodělal někdy do roku 1939, protože po tomto roce pracoval už samostatně, zpočátku pro divadlo a film, později i pro průmyslové podniky. Věnoval se volné, užité a propagační grafice, ilustraci, výstavnictví, volné plastice a medailérství. Od roku 1950 se zaměřil především na propagaci českého skla (propagační plakáty a výstavní instalace).⁴⁸

Rudolf Kumpf studoval u Viléma Rottera v polovině třicátých let. Se svou spolužačkou **Hyblerovou** v rámci Školy Rotter navrhli velký plakát *Panoptikum* pro Osvobozené divadlo. V pozdějších poválečných letech ještě vytvářel reklamní a filmové plakáty.⁴⁹

Jaroslav Malák (*21. 11. 1928 Říčany u Prahy) studovat začal na Uměleckoprůmyslové škole v Praze u Josefa Nováka, mezi roky 1942–1944 pokračoval v reklamní škole Viléma Rottera, po jejím uzavření v roce 1944 byl totálně nasazen a pracoval jako pomocný dělník. Studium dokončil v letech 1945–1949 na Státní

grafické škole v Praze. V letech 1949–1952 spolupracoval s časopisem Dikobraz, poté se dále věnoval ilustraci, grafice a animovanému filmu.⁵⁰

Malířka **Gerda Mandlerová** (*7. 6. 1918 Vídeň – † ?) započala studium u Viléma Rottera a pokračovala na Akademii výtvarných umění.⁵¹

Miroslav Pelc (*30. 3. 1921 Praha – †13. 8. 1995 Praha) se věnoval scénografii a pracoval pro film. Ještě předtím ovšem prošel studiem na Státní grafické škole v Praze a na Škole Rotter. V roce 1940 absolvoval filmovou architekturou v Československém státním filmu.⁵²

Marcel Pokorný (*12. 3. 1922 Košice – †13. 5. 1977 Praha) se malbě učil u Františka Muziky, v letech 1939–1941 studoval ve škole Viléma Rottera užitou grafiku a mezi lety 1941–1943 Uměleckoprůmyslovou školu u Josefa Nováka. V profesním životě se věnoval scénografie, reklamě a kostýmnímu výtvarnictví.⁵³

Jan Samec (*14. 5. 1917 Strakonice – †9. 8. 1988 Karlovy Vary) byl malířem, ilustrátorem, grafikem, tvůrcem plakátu a keramikem. Do roku 1936 navštěvoval Reálné gymnázium ve Strakonících, následně do roku 1940 se učil ve Škole Rotter. Mezi lety 1940 a 1946 byl studentem na Českém vysokém učení technickém u Oldřicha Blažíčka, Cyrila Boudy, Karla Lidického a Martina Salcmana. V letech 1940–1941 studoval ještě i Školu umění ve Zlíně. V letech 1947 - 1968 působil vesměs jako středoškolský (např. na keramické škole v Karlových Varech) a vysokoškolský pedagog, souběžně rozvíjel samostatnou výtvarnou práci. V roce 1987 byl jmenován zasloužilým umělcem.⁵⁴

Božena Šimková-Trnková (*26. 5. 1920 Praha) byla žačkou na škole Viléma Rottera do roku 1940, poté se věnovala užité grafice.⁵⁵

Malíř a grafik **Václav Štěpánek** (*21. 9. 1900 Kladno – † ?) studoval na Škole Rotter a u Aloise Kalvody.⁵⁶

Rudolf Truhlařík (*18. 2. 1929 Toušeň nad Labem – †10. 10. 1991 Brandýs nad Labem) studoval na reklamní škole Viléma Rottera, na Uměleckoprůmyslové škole u Richarda Laudy a na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Pracoval jako metodik výtvarné výchovy, věnoval se i divadlu, založil vlastní soubor Divadlo o páté (1961–1970) se scénou v Čelákovících a v Brandýse nad Labem. Napsal a uvedl řadu divadelních her – Žraloci a kytara, Revue za ohradou, Město na slunci. Některé hry vydalo nakladatelství Dilia, např. Tak vznikl neutron, Komedianti jdou. Věnoval se propagační grafice a výstavnictví (veletrhy v Liberci, Brně, Litoměřicích).⁵⁷

Karel Vaca (*21. 7. 1919 Prostějov – †31. 3. 1989 Praha) je nejznámějším odchovancem Viléma Rottera. V roce 1937 odešel z rodného Prostějova do Prahy studovat na Školu Rotter, která byla pro Vacu velmi finančně náročná a jeho matka mohla poskytnout jen omezené prostředky. I když vypomáhal strýc, bylo nutné školu ukončit. Když to Karel Vaca Vilému Rotterovi oznámil, ten mu velkoryse nabídl prominutí finančního krytí studia „pro výrazný talent“. Navštěvoval školu celkem půl roku v rozmezí let 1937–1938. Poté, co Vilém Rotter musel kvůli svému židovskému původu emigrovat, se Karel Vaca vrátil domů. Nastoupil jako firemní grafik u firmy PRVODĚV [6, 7, 8].⁵⁸ Plakáty pro tuto firmu jasně vycházejí z toho, co se naučil u Viléma Rottera. Figury jsou pouze jakési grafické piktogramy, podobně jako panáci na reklamních plakátech pražského ateliéru. Později byl členem skupiny Trasa. Bylo realizováno 70 jeho scénických výprav spolu s kostýmy, jeho neopomenutelnou činností byla také knižní tvorba a karikatura. Vytvořil 130 ilustračních souborů a knižních obálek. Jeho prvotní vyučení ale nevyšlo vniveč. Výrazně totiž zasáhl do

oblastí plakátového umění. Od roku 1958 spolupracoval s Ústřední půjčovnou filmů Praha, pro kterou do roku 1988 vytvořil 287 filmových plakátů. Navrhoval také divadelní a výstavní plakáty. Stal se jedním z předních českých afišistů, což dokládají významné ceny, které mu byly o nás i ve světě uděleny. Stěžejní zůstává také jeho tvorba malířská.⁵⁹

Bedřich Zoul (*28. 2. 1912 Zwickau, Německo – † ?) po studiích na Škole Rotter pracoval v oboru malířství, užité grafiky a uměleckoprůmyslového výtvarnictví.⁶⁰

K pedagogickému sboru patřili někteří zaměstnanci ateliéru jako Leo Ledvinka, Vilém Heiter, Jan Jedlička⁶¹ a pravděpodobně také Vilém Rotter, ale i další výtvarníci:

Emil Kotrba (*22. 2. 1912 Znojmo – †21. 2. 1983 Praha) v reklamní škole učil 1937–1942 figurální a všeobecnou kresbu. Byl členem spolku přátel exlibris a drobné grafiky v Praze, také patřil ke Sdružení českých umělců grafiků Hollar a do skupiny Ho-Ho-Ko-Ko.⁶²

Vojtěch Kubašta (*7. 10. 1914 Vídeň – †1992 Praha) byl architektem, malířem, ilustrátorem a scénografem. V letech 1932–1938 studoval na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství v Praze u profesorů Oldřicha Blažíčka, Zdeňka Wirtha, V. V. Štecha a Antonína Engela. Zprvu se věnoval projektování bytové a dekorativní architektury. V letech 1941–1944 byl profesorem kreslení a reklamní grafiky na Škole Rotter, po jejím uzavření pracoval jako pomocný dělník ve firmě Baklax ve Vysočanech, kde navrhoval design výrobků z plastických hmot a jejich propagaci. Věnoval se záznamům lidové architektury. Velmi rozsáhlá byla jeho činnost v oblasti užité grafiky, obzvláště se věnoval knižní a propagační grafice. Postupně se stále více zabýval ilustrací knih, většinou z oboru architektury, historie a umění, zvláště knih o Praze a knih pro děti a mládež. V padesátých

letech vytvořil plastická obrázková leporela pro děti. Spolupracoval také s loutkovým divadlem J. A. Komenského v Praze na Santošce (dekorace, kostýmy, opona). Je autorem několika filmových plakátů padesátých let.⁶³

7. Ateliérová tvorba

7. 1. Charakter ateliérové tvorby

Vlastní text Viléma Rotterra s názvem Technika reklamního kreslení v *Ročence Noviny* z roku 1939,⁶⁴ k němuž jsou připojeny ilustrativní kresby, přibližuje nejlépe jeho názor na vzhled reklamní propagace. Za základní prvky reklamních prostředků chápe kresbu a text. Při návrhu jakékoli reklamy je pro něj v první řadě nutné myslet na to, aby si vynutila pozornost. Toho se dociluje silnými kontrasty, jak v barvě, tak ve formě. Kontrasty musí být tím silnější, čím špatnější je dispozice k přijetí reklamního prostředku. Pouliční plakát má tedy vykazovat velmi silné kontrasty. Když je pozornost vzbuzena, má následovat pochopení motivu. Porozumění se dociluje jasnou charakteristikou motivu, neznamena to, že musí souviset pouze s naturalistickým pojetím, často je vhodnější stylizace, ovšem i jasně charakterizované motivy se mohou stát nejasnými, kvůli špatnému sestavení. Dalším kritériem, kromě silných kontrastů a jasné charakteristiky, je estetická kvalita. Provedení má být barevné i formálně vyvážené a působit stylově jednotně.

Všechny vyřčené podmínky jsou aplikované i na ateliérovou produkci. Styl Atelieru Rotter je tedy poměrně dobře rozpoznatelný podle těchto znaků: věci a figury jsou plošně provedeny a umístěny v abstraktním prostoru, používají jasné a kontrastní barvy, které se uplatňují ve velkých plochách a pouze

několika odstínech a zaměřují se na využití techniky americké retuše, kdy střík pistole obtahuje centrální motiv, často vyosený mimo střed. Výrazně barevný text, nejlépe jen pouhý titul, je vyvedený co největšími, tučnými písmeny tak, aby plakát byl viděn a přečten na jeden záběr oka nejen pomalu se procházejícím chodcem, ale i pasažérem v tramvaji či autobusu i projíždějícím automobilistou. K určení autorství podle jmenovaných bodů u dochovaných věcí, ale nemusíme asi nikdy přistoupit, protože všechno, co z firmy vyšlo, bylo opatřeno značkou, buď „Rotter“ nebo „ATL. Rotter“, v počátcích pouze „Ro“. Těžko říct, zda označení „Rotter“ vede přímo k Vilému Rotterovi a „ATL. Rotter“ je firemní produkce. Jeví se to spíš tak, že značky jsou voleny náhodně.

Zpočátku činnosti ateliéru se Vilém Rotter nejspíš více podílel na její produkci a aplikoval svůj výtvarný jazyk. Postupně počty zaměstnanců narůstaly, do firmy přistupovali i žáci Školy Rotter a jednolitý výtvarný styl se začal proměňovat. Zhruba můžeme říct následující: některé jasnější a kontrastnější, někdy i karikaturně vyvedené reklamy budou nejspíše přímo vytvořeny Vilémem Rotterem, jemnější projevy budou pravděpodobně díla jeho návrhářů. I na nich je však vidět pevná ruka majitele firmy, prosazujícího to, co se bezpochyby naučil za svého pařížského pobytu.

7. 2. Reklamní zakázky a reklamní plakát

Na počátku byla největším klientem Ateliéru Rotter automobilka *Škoda*, jejíž celostránkové inserty se objevovaly od roku 1928 v řadě časopisů i na obálkách *Letem Světem* a *Světozoru* [9, 10, 11]. Na prvních reklamách pro tuto firmu je jako hlavní

motiv použita realistická kresba auta s pozadím ve stylu Art Deca, která se časem promění v rozmáznutou siluetu. Pro *Škodu* vytvořili ještě kalendář [12] a oponu [13], která se užívala zřejmě v některém z biografů jako součást reklamního bloku. Její podobu známe pouze z fotografie v brožuře Rotter.⁶⁵ Není zřejmé, zda pro tohoto zákazníka navrhovali i plakáty, protože se žádný nedochoval.

Nemalou část produkce tvoří vývěsky [14] a plakáty pro různé oděvní a obuvnické firmy. Už na začátku 30. let se stala dalším významným klientem ateliéru Viléma Rottera pražská firma *Praga*, výrobce a prodejce pracovních pláštěů, sportovních kabátů, tenisových úborů a košil. Plakáty [15, 16, 17, 18] pro tuto firmu patří k tomu nejlepšímu, co ateliér vyprodukoval. Uplatňuje se na ní zásadně figura, která je pojata jako piktogram. Nejsou to v podstatě ani lidé, ale spíše figuríny, na které je zboží navěšeno, podobně jako ve výlohách obchodů. Nepokouší se vybudovat prostor, bylo by to spíše kontraproduktivní, vše je plošné a provedeno v kontrastních jasných barvách, které přehledně člení obrazovou plochu. Plakáty jsou proto dobře čitelné na dálku, k tomu přispívají i jejich velké rozměry. K nejlepším návrhům celé série patří plakát *Tenisové úbory „Praga“* (1932) s dvojicí tenistů vykračujících stejným krokem s raketami v podpaždí [19]. Podobně jako s reklamou pro *Pragu* si v roce 1935 poradili s reklamními plakáty pro kravaty *Sochor* [20] – náznak mužské figury s důrazem na puntíkovanou kravatu. Velmi elegantní je plakát obuvnické firmy *The Tip-Top Shoe* [21], který vznikl pravděpodobně kolem roku 1937.

Podobného stylu jako na plakátech pro *Pragu* a *Sochor* je využito i pro cigarety *Abadie* [22, 23]. Na jednom plakátě vidíme jen spodní část silně stylizované hlavy muže s puntíkováným motýlkem na krku a před ním ruku s hořící cigaretou, na druhém

na gauči na zádech polehávajícího unaveného flamendra, z jehož úst a cigarety v ruce se vinou proužky kouře. Tento svět luxusu, elegance, sportu a spotřebních novinek doplňují nově otvírané podniky jako Hotel Alcron, Barrandov, Lázně Ajax a Havlova Lucerna. Právě pro večery v Lucerně vytvořil ateliér *Silvestr v Lucerně* (1930) [24], na němž je ústředním motivem lucerna se čtyřlístkem, kolem níž se obtáčí větší množství textu a *Večery moderních tanců* (1930) [25] s piktograficky provedenými figurami.

Velmi kvalitní ukázkou práce Atelieu Rotter je *vizitku klenotníka Karla Ebnera* [26], která vznikla někdy před rokem 1932. Karel Ebner byl zlatník a restaurátor období pozdní secese. Po roce 1922 se začal věnovat šperku ve stylu Art Deco.⁶⁶ Vizitka vyniká svou vytříbeností. Hlavním motivem je ženský profil s částí ramene ozdobený netradičními šperky.

Byli to právě klienti, kdo rozhodoval o konečné podobě své reklamy, a ne každý klient přistoupil na modernistické pojetí a ne každé zboží bylo natolik atraktivní. Sám Vilém Rotter se vyjádřil takto: „*u nevzhledného zboží, jako jsou nápoje, prostředky k mytí, čištění, atd., je nejlépe zobraziti zboží při použití, tedy oživeno příjemně působící postavou, nebo figurou groteskní*“.⁶⁷ Proto se na plakátech objevují různé prادلny, kuchařky a sestřičky [27]. Některé plakáty jsou až na hranici doslovnosti jako například *Ucho světa: Radio Zenit* (1929) [28] nebo *Proti hmyzu Detmol* (1932) [29].

Velmi častým motivem reklamních plakátů Atelieu Rotter je dopravní prostředek. Jako jeden z prvků plakátu *Československé letecké společnosti Praha* (1930) [30] zvolili letadlo letící nad městy vyznačenými jako ovlaječkované body spojené úsečkami, za velmi zajímavý až vtipný detail se dají považovat nohy s okřídlenými patami trčící z letadla. Zdá se, že jde o boha Herma

neboli božského posla, ochránce cestovatelů. Pak tu máme geometricky členěný prospekt *Jakého oleje tedy použijete?* [31] a vývěsku pro továrnu *Letov* [32] vyrábějící vojenská letadla. Velmi vysokou úroveň ateliérové produkce představuje plakát motorového expresu *Slovenská strela* (1936) [33]. Autor zdůraznil rychlost vlaku řítícího se noční tmou detailním záběrem jeho přední části. Podle Petra Štembery „*Vlak, stejně jako jeho reklama, patří mezi to nejlepší z celého předválečného Československa.*“⁶⁸

7. 3. Výstavní a veletržní plakát

Atelier Rotter pracoval zejména pro *Pražské vzorkové veletrhy* (dále jen *PVV*). V první zakázce pro *PVV* z roku 1934 [34] se spojují tři motivy předchozích plakátů pro tuto výstavní událost. Prvním je u pražského ateliéru poněkud stylizovanější glóbus s hřebíkem zabodnutým do Prahy, jak jej můžeme vidět na práci od Josefa Čejky z roku 1928 [35]. Na plakátu ateliéru Viléma Rottera je ve středu kompozice znázorněn jako kruhový bod s dvěma vybíhajícími liniemi. Objekt může vzdáleně připomínat i Hermovu hůl. Na linie navazuje pár křídel, jež lze spojit také s bohem obchodu Hermem. Nalezneme ho na spoustě prací už z 20. let např. u Olgy Hovorkové [36]. Celý tento objekt rámuje v linii provedena jedna z věží Karlova mostu. Obě věže využil Josef Solar (1923) [37].

PVV probíhaly od roku 1920, nejprve na pražském výstavišti a poté ve Veletržním paláci budovaném v letech 1924–1928. Novostavba se objevuje na plakátech už od roku 1929⁶⁹, většinou natočena nakoso a z pohledu jako např. u Antonína Morávka (1929) [38]. Konstruktivistická budova je na plakátu Antonína

Morávka pojata dekorativně v kontrastních plochách, ačkoli u Viléma Rottera využili téměř identického pohledu [39], tak pojetím se velmi vzdálili. Plakát Ateliéru Rotter je malířštější. Budovu s vystínovanými okny obklopuje stříkaná modrá skvrna, v bočním červeném pásu kresebně zobrazili výrobky, jejichž vzorky bude možné na výstavě zhlédnout. Poslední prací provedenou v roce 1940, kdy ateliér již byl pod vedením Jana Jedličky, je plakát *Pražské veletrhy* [40]. Ruka drží jakýsi „podstavec“, na kterém stojí Veletržní palác. Výjev obklopuje žlutá záře, dole poté nápis v němčině a češtině.

K vrcholným plakátům firmy Viléma Rottera řadíme i velmi čistě působící plakát *XXVI. Mezinárodní výstavy automobilů v Praze* (1936) [41], na kterém kromě hyperreasticky provedeného volantu, české vlajky a krátkého informačního nápisu nenalezneme už vůbec nic.

7. 4. Divadelní plakát

Vedle čistě reklamních plakátů tvořili v Ateliéru Rotter i kulturní plakát. Na počátku to bylo pro školy uměleckého tance a rytmiky, které charakterizovala světlá silueta tanečnice ve výskoku, bez jakéhokoliv detailu, pouze obstríknutá pistolí.

Ve sféře divadla pracovala firma Viléma Rottera především pro dvě pražské divadelní scény – pro Osvobozené divadlo a Burianovo divadlo. Plakáty Osvobozeného divadla měly osobitou podobu, neboť jejich duchem byli oba tvůrci, herci Jiří Voskovec a Jan Werich. Vybírali si nejen autorský okruh, ale zasahovali i do podoby plakátu, tematiky, myšlenkového vyostření vtipem, takže plakáty rezonují s tvůrčí intelektuální atmosférou divadla. Série reklamně velmi účinných plakátů, které zhruba v průběhu patnácti

let anoncovaly několik desítek divadelních představení, je při vši variantě zpracování, motivů, výrobních technik i formátů velmi jednoduchá. Autorsky se na nich podíleli František Zelenka, Atelier Rotter, Bedřich Feuerstein a tři významní karikaturisté: Adolf Hofmeister, František Bidlo, Antonín Pelc a také sami Jiří Voskovec a Jan Werich.⁷⁰

Podobu plakátu Osvobozeného divadla, jak formální tak výtvarnou, prakticky zcela definoval František Zelenka už svou první prací pro V+W roku 1928 na reklamě ke hře *Leon Clifton čili Perná noc s gorilou* [42]. Již na něm se mu podařilo vytvořit definitivní podobu vizuálního designu (plakátů, tiskovin, programů a tištěných písniček) této avantgardní scény. Formát plakátu – čtyřarch velikosti 125x185 cm – se stal „kánonem“ pro plakáty Osvobozených do poloviny třicátých let. František Zelenka dal podobu plakátu Osvobozeného divadla i výtvarně: velké plochy barev bez přechodů, výrazné písmo různých typů, případně fotografie, to vše vychází z obrazových básní poetismu, z moderní reklamy a nové typografie. Františku Zelenkovi se ze jmenovaných prvků podařilo vytvořit vlastní styl, souznící s poetikou tvorby V+W. Jejich postavy (později jen hlavy) se objevují na téměř všech plakátech Osvobozeného divadla po celou dobu jeho trvání.⁷¹

Po roce 1932 Zelenkova spolupráce s Voskovcem a Werichem ustává jak na poli tvorby plakátů, tak i scénografie. Spolupráci přerušil kvůli své rozmáhající se architektonické činnosti, vzniku vlastního architektonického ateliéru a navrhování scén i pro jiná divadla. Poté se na jeho postu vystřídalo několik výtvarníků, mezi které patřil i Bedřich Feuerstein. Ke hře *Osel a stín* (1933) navrhnul širokoúhlou plachtu [43], kde se výjimečně neuplatňuje podoba obou komiků.⁷² Právě poutač Bedřicha Feuersteina pro hru *Osel a stín* přichází s jiným typem plakátu. Je jím zhruba 2,5 metrů dlouhý a 90 centimetrů vysoký pás,

umísťovaný pravděpodobně nad vlastní vchod do divadla v pasáži U Nováků. Podélné či ležaté plakáty předpokládají, že s nimi spěchající chodec naváže lepší komunikaci. Letmému pohledu se musí přizpůsobit i písmo, a to výrazností a dobrou čitelností. Motiv by měl být také co nejjednodušší.

Umístění Atelieru Rotter a Osvobozeného divadla ve stejné budově paláce U Nováků nejspíš zapříčinilo spolupráci. Vytvářeli pro ně jak plakáty, tak i prospekty nebo notové obálky. Na typ plakátu *Osel a stín* navázali žáci Školy Rotter Hyblerová a Kumpf (takto je také plakát signován - Hyblerová + Kumpf, Škola Rotter) „plachtou“ pro hru *Panoptikum* (1935) [44]. Musíme ocenit vstřícnost a odvahu Viléma Rottera, že poskytl prostor začínajícím tvůrcům, zvážíme-li navíc, že teprve následující plakáty *Nebe na zemi* a *Rub a líc* nesou značku ateliéru. Autoři si vypůjčili ústřední motiv zkarikované kresby hlav Jiřího Voskovce a Jana Wericha z prací Františka Zelenky a doplnili je o stylizované figury a oponu.

Na plakátu *Nebe na zemi* (1936) [45] jsou uprostřed hlavy v podstatě opět symboly obou komiků. Nad písmenem V hlava Jiřího Voskovce, nad W Jana Wericha. Jiří Voskovec má na protáhlém tvaru hlavy pěšinkou rozčísnuté vlasy, na tváři pouze naznačena ústa. Polovina obličeje je rastrována. Werichova hlava je naopak kulatá s kartáčem vlasů na vrcholku. Kromě úst naznačili i oko a obočí, s polovinou obličeje také rastrovanou. Fialové pozadí v místech překrývá zelená mlhovina a hvězdy.

Pro hru *Rub a líc* (1936) [46] vznikl plakát s naprosto stejně stylizovanými hlavami, jenom s tím rozdílem, že rastr se na nich uplatňuje v menší míře. Centrální část zabírá titul, kdy slovo *rub* je jakoby stínem slova *líc*. K slovu *rub* se ještě pojí kresebně znázorněné cihly. Pozadí je červené.

Divadelní plakáty Osvobozeného divadla nevycházejí tak mnoho z děje jako v případě všech filmových plakátů Atelieru Rotter. Jejich úkolem je pouze naznačit, nalákat, ve větší míře sází na symbol. Příčina se dá spatřovat v tom, že Osvobozené divadlo bylo avantgardou a mělo svého vlastního diváka, kdežto film byl masovou záležitostí. Plakát Osvobozeného divadla měl být jiskřením ducha a imaginace, vtipu, poezie, rytmu hudby a tance, to vše už v něm bylo zakořeněné, z tradice nevystupuje ani Vilém Rotter a jeho ateliér. Byli schopní vytvořit práce souměřitelné s předchozí reklamou pro toto divadlo, aniž podstatně proměnili své formální prostředky.

Na konci 30. let se z Prahy vytratila radost poetismu, zmizel bezstarostný svět inzerovaný divadelními plakáty. Jiří Voskovec, Jan Werich a Jaroslav Ježek opouštějí roku 1938 republiku. Toho roku tedy končí spolupráce i s Vilémem Rotterem.

Při práci pro Burianovo divadlo byl Atelier Rotter v trochu jiné situaci. Nebylo zde vybudováno tak silné pouto mezi představením a plakátem, ani se zde neudržovala jednotná výtvarná prezentace. Pro Burianovo divadlo tedy zvolili jako hlavní motiv zkarikovanou postavu známého komika. Jedině on a jeho jméno jsou na těchto plakátech, ostatní jakoby ani neexistovalo. Což ale odpovídá skutečnosti, protože se chodilo na Vlastu Buriana a často ani nezáleželo na tom, v čem zrovna hraje. Oba plakáty, *Hadrián z Římsu* [47] a *Kozderka to prozradí* [48], vznikly v roce 1932, v té době Atelier Rotter navrhoval i poutače pro filmové komedie s Vlastou Burianem.

7. 5. Filmový plakát

Na začátku němé éry naprostou většinu filmových plakátů tvořily plakáty textové nebo je také můžeme označit za typografické. Někdy jsou doplněny stylizovaným ornamentem ve stylu doznívající secese nebo „národního dekorativismu“. Mezi nimi se stále častěji vyskytují obrazové plakáty. Jejich charakteristickým rysem je, že jsou tvořeny jednolitou kresbou nebo malbou s minimálním množstvím textových informací: titul, firma, která film vyrobila, a distributor (výjimečné je jméno režiséra nebo herců). Na konci dvacátých let ovšem éra těchto velkých litografických „plachet“ končí. Na přelomu dvacátých a třicátých let nahradil totiž litografii levnější ofset.

U plakátů zvukového filmu se obrazové schéma mění. Plocha je poskládaná z několika výjevů, portrétů apod. a vyplňují ji velké plochy barev (mizí malované pozadí). V centru je do popředí vysunutý detail hlav či polopostav hlavních hrdinů, za nimi bývá vidět jeden či více menších záběrů z filmu. Jméno distributora, firmy, režiséra případně ostatních spoluvůrců se objevuje běžně. Mezi jmény dominuje hvězda, která je uváděna velkým písmem, někdy i větším než titul filmu. Předlohami většiny plakátů se stávají fotografie z filmů, často překreslené až hyperrealistickým způsobem. Plasticita pomocí stínu ustupuje ve prospěch plošnosti. Autoři se odklánějí od klasického malířského pojetí. Toto uvedené schéma se neuplatňuje hned na začátku třicátých let, ale postupně vykryštalizuje.⁷³

Filmové plakáty Atelieru Rotter se už týkají pouze zvukového filmu a většinou kopírují výše uvedena obecná schémata. Plakáty zásadně čerpají z děje filmu a často využívají fotografie z natáčení, z které je překreslen portrét herce nebo celá postava, jež je zasazena do stylizovaného prostředí nebo mezi

plochy barev. Hlavy nejsou nikdy hyperrealistické, ale tíhnou k plošné stylizaci nebo karikatuře. Typickým znakem ateliéru je využití techniky americké retuše. Technika se projevuje jako stříkané pozadí za figurami, které umožňuje figuru „odpíchnout“ od pozadí a dát jí určitý důraz a význam.

Firma Viléma Rottera podobně jako i ostatní tvůrci nejsou výhradním výtvarníkem jedné firmy, ale během let pracují pro více distributorů, protože právě ti zadávají zakázky. Pro přehled je uvedeno jméno distributora; výrobce a jako následující údaj je název filmů, ke kterému byl vytvořen plakát Atelierem Rotter. V závorce je rok dokončení filmu, potažmo plakátu.

distributor	výrobce	titul	rok výroby
AB	AB	Jsem děvče s čertem v těle	1933
AB	AB	Svět patří nám	1937
Beda Heller	Beda Heller	Ze světa lesních samot	1933
Dafa	Praha-Film (J.Valenta)	Srdce v celofánu (Atelier Jedlička)	1939
Elekta	Elekta	S vyloučením veřejnosti	1933
Elekta	Elekta	Skřivánčí píseň	1933
Meissner	Meissner	Komando lásky	1931
Meissner	Meissner	Netopýr	1931
Meissner	Meissner	Anton Špelec, ostrostřec	1932
Meissner	Grafo	Píseň o velké lásce	1932
Meissner	Meissner	Pobočník Jeho Výsosti	1933
Lucernafilm	Lucernafilm	Kvočna	1937
Lucernafilm	Lucernafilm	Krok do tmy	1938
Slavia-film	Elekta, Gustav Machatý	Extase	1932
Slavia-film	Slavia-film	Sestra Angelika	1932

Z tabulky je patrné, že dostávali nabídky většinou od stejných distributorů – nejvíc plakátů vzniklo pro Meissner (5), u několika jsou počty vyrovnané – AB (2), Elekta (2), Lucernafilm (2), Slavia-film (2); po jednom Dafa a Beda Heller. Z důvodu, že plakáty samy o sobě nejsou datovány, časově se zařazují podle vzniku filmu. Je také zajímavé, že k jednomu titulu existují dva,

tři, někdy i čtyři plakáty od různých tvůrců např. *Extase* (Atelier Rotter, Willy Weigelt).

Zcela prvním filmovým poutačem ateliéru je *Komando lásky* (1931) [49]. Nešlo o český film, ale plakát pro české publikum distributor zadal Atelieru Rotter. Do centra kompozice umístili figuru, již rozdělili na napůl ženskou a napůl mužskou. Plocha je rozčleněna na několik segmentů. Zešikmené písmo ubíhá několika směry a celková kompozice díky tomu působí nevyváženě.

Plakát k filmu Gustava Machatého *Extase* (1932) [50] patří k vůbec nejznámějším plakátům Atelieru Rotter. Hlavním motivem není portrét hvězdy, ale anonymní zakloněná hlava s pootevřenými ústy. Jako základní informace figuruje pouze titul filmu bez doplňujících jmen, ovšem v němčině (*Ekstase*; také uváděn pod názvem *Symphonie der Liebe*), byl totiž vydán v české, německé a francouzské jazykové mutaci.⁷⁴ Plakát firmy Viléma Rottera je tedy pro tu německou, pro českou verzi ho vytvořil Willy Weigelt [51], ve Francii vznikly od tamních výtvarníků další, ovšem více delikátní a elegantní.⁷⁵ Práce Wylého Weigelta a Viléma Rottera spojuje několik znaků: jsou vytvořeny podobnou technikou – Atelier Rotter využívá americkou retuš a siluety figur Wylého Weigelta jsou také stříkány –, další věcí je obdobný font.

Výtvarně nápaditým je plakát k filmu *Netopýr* (1931) [52] s Anny Ondrákovou. Obličej herečky je jemně odstíněn, oči jsou nakresleny rafinovaně – velice elegantně vykrouženy s několika tahy řas a podány měkkou linkou. Za hlavou figury je mírně šikmé mřížoví, jehož symetričnost a tok vtipně narušuje monokl zadní hlavy, kterou tvoří jednoduché barevné prvky. Sklon mříži drží i písmo, díky tomu se dostává do statické kompozice hybnost. Obraz se skládá pouze z několika barev, jež jsou harmonicky rozvrstveny.

Na plakátu pro snímek *S vyloučením veřejnosti* (1933) [53] naznačuje Karel Lamač oděný v talár gestem vyloučení veřejnosti,

kteřá se mačká za oknem. Kvůli lepšímu vyjádření použili fotografii davu, kterou zarámovali v okně. U velkých ateliérových prací je využití fotografie naprostou výjimkou, v podstatě jediný exemplář. Fotografie spolu s jednoduchostí forem, výraznou barevností a geometrickým členěním ploch patří k charakteristickým prvkům funkcionalismu, jehož hlavními představiteli byl Zdeněk Rossmann a Ladislav Sutnar. Oba spolupracovali s institucemi a partnery, kteří respektovali a podporovali jejich záměry. Běžná komerční reklama jak ze strany objednavatele, tak konzumenta podléhala kompromisu a tlaku. V české masové reklamě tedy nikdy nenajdeme čistý funkcionalismus, pár pokusů se objevilo, ale neuspěly. Využívají se ovšem jeho prvky – stejně je to i u ateliéru Viléma Rottera. Fotografie pouze slouží jako vhodnější výtvarná zkratka.

K ne tak zajímavým nebo méně kvalitním řadíme plakáty k filmům *Sestra Angelika* (1932) [54], *Jsem děvče s čertem v těle* (1933) [55], *Skřivánčí píseň* (1933) [56] a *Ze světa lesních samot* (1933) [57], na nichž ateliér pouze opakuje své charakteristické prostředky bez zjevné inovace.

Na plakátech k filmům Vlasty Buriana z let 1932 a 1933 zopakoval Atelier Rotter karikatury herce použité i pro plakáty na jeho divadelní hry. Největším tahákem na film *Anton Špelec, ostrostřelec* byl samozřejmě Vlasta Buriana. Na výrazně promodelované hlavě [58], což není vůbec pro ateliér typické (tíhne především k plošné stylizaci s minimální plasticitou), je posazen vysoký klobouk s peřím. Hlava celkem doslovně kopíruje jeden filmový záběr [59]. Fotografie poskytovali „svým“ výtvarníkům distributoři, aby se měli čeho při navrhování držet. Text nemá vodorovnou osnovu, ale je vysázen mírně zešikma do tmavého bloku, který je spojen s límcem uniformy Vlasty Buriana.

Jeho nezaměnitelný profil dobře vystupuje díky obtažení světlou linií a ještě je akcentován terčem v pozadí.

Na plakátu *Pobočník Jeho Výsosti* (1933) [60] je opět hlava Vlasty Burina, tentokrát příznačnější pro Atelier Rotter – podána zcela plošně s využitím velice oblíbeného prvku – stříkaného pozadí za figurou. Mužský portrét má na hlavě dámský růžový klobouk, tento fakt se dá vysvětlit scénou z filmu, kdy nadporučík Alois Patera (Vlasta Burian) nemá na zaplacení účtu v restauraci a tak se pokusí prchnout v ženském přestrojení, což se mu ovšem nepodaří a je chycen.⁷⁶

Podobně jako u zakázek pro Vlastu Buriana postupovali i u Osvobozeného divadla. Centrálního motivu z jejich plakátů, stylizovanou dvojici obou protagonistů, využili i pro filmový plakát *Svět patří nám* (1937) [61]. Figurují na něm V+W jako kameloti, které také hrají ve filmu.⁷⁷ Plochy novin výtvarníci využili pro jména herců a ostatních tvůrců. Na většině filmových poutačů do roku 1933 zůstává pozadí nebarevné, pouze se uplatňuje obstríknutí figur, tady je tomu už jinak. Pozadí tvoří jednolitou barevnou plochu, v tomto případě žlutou, kdy figury neukotvuje v prostoru žádný stín, pouze jsou do něj jakoby vlepeny.

Za stejný případ můžeme považovat plakát pro film *Kvočna* (1937) [62]. Přezdívku Kvočna měla ve filmu Anna Svojanová, babička, matka a tchýně, protože „*všichni z rodiny utíkají se svými bolestmi a starostmi právě k ní.*“⁷⁸ Pod slepicí stojí šest kuřat s obličejí filmových herců. Obličejí vykazují jiný druh stylizace, než bylo pro ateliér běžné v první polovině třicátých let. Mezi podobné práce se dají ještě zařadit *Svět patří nám* a *The Tip-Top Shoe*.

V detektivní komedii *Krok do tmy* (1938) [63] jde o peníze, hazard, honičky, nekalé živly a samozřejmě lásku – plakát

v podstatě toto všechno shrnuje. Uprostřed kompozice se nachází srdcové eso prolínající se s postavou v obleku a s cylindrem, na opačné straně s pistolí. Výjev je obštíknut černou barvou, pozadí tvoří jednobarevná tmavě zelená plocha.

Srdce v celofánu (1939) [64] pochází už z doby po emigraci Viléma Rottera, kdy byl ateliér přejmenován na Atelier Jedlička. Plakát si neoponechává takovou jednoduchost a vtip, jak to bylo běžné v době vedení ateliéru Vilémem Rotterem. Sází na realistické zobrazení postavy, na detailní vypracování výjevu. Film žánrem spadá do melodramaticky laděných příběhů.⁷⁹ Vypráví o tanečnici Nině, která dokázala svést jak pražského ředitele banky, tak i studenta Vlášu pocházejícího z malého města. Uprostřed plakátu je svůdná tanečnice Nina, pod níž je vykrouženo červené srdce. Obklopuje ji na jedné straně silueta velkoměsta a z druhé strany pak v linii provedené renesanční fasády maloměstského náměstí.

7. 6. Reklama gramofonových firem a obálky „písniček“

Od začátku 30. let se Vilém Rotter a jeho ateliér podílel na propagaci populární hudby reklamami gramofonových firem, hlavně Ultraphonu. Jeho největší hvězdou byl R. A. Dvorský a jeho The Melody Boys. Atelier Rotter R. A. Dvorskému navrhl to, čemu se dnes říká kompletní grafický design včetně loga: jednoduché, abstrahované kresby jeho hlavy s knírkem. Ta se objevovala na Dvorského dopisních papírech, obálkách masově vydávaných „písniček“ i na plakátech, kde bývá orámována gramodeskou, případně sázeným textem, někdy doplněným i fotografií jeho kapely. V oválu gramofonové desky Ultraphonu se objevuje i kresba hlavy Vlasty Buriana, který k této nahrávací firmě přestoupil roku 1932.⁸⁰

Obálky písniček *Proč mě lžeš* [65] a *Pěst na oko anebo Caesarovo finále, Trojský kůň – píseň a foxtrot* [66] dokazují, že i v Atelieru Rotter se příležitostně používala fotomontáž. Na velké práci se fotografie objevuje pouze na filmovém plakátě *S vyloučením veřejnosti* [53], kde je použita jen jako prvek pozadí. Na obálgách not je ovšem v popředí jako hlavní motiv. Je jasné, že ateliéroví tvůrci si byli vědomi nových postupů a metod funkcionalistů, ale využívali je pouze v menších zakázkách. Pro velké formáty se drželi svého charakteristického rukopisu. Velmi pěknou obálkou je *Vousatý svět, píseň a foxtrot ze hry „Nebe na zemi“* [67] – přidržuje se barevností i stylizací hlav V+W na širokoúhlé plachtě *Nebe na Zemi*, předlohy plakátu využili i na obálce *Svět patří nám, Pochod optimistů ze hry „Rub a líc“* [68]. Pro písničku Osvobozeného divadla se ještě dochovala obálka *Vy nevíte, co je středověk? – foxtrot ze hry „Těžká Barbora“* [69].

8. Atelier Jedlička (1939–1940)

Vilém Rotter opustil Prahu v roce 1939 rychlým útekem před nacisty na Západ. Ateliér i školu reklamy krátkodobě převzal architekt a reklamní návrhář **Jan Jedlička** (1911–?) a firma byla přejmenován na Atelier Jedlička. Do Živnostenského rejstříku Magistrátu hlavního města Prahy udal jako způsob živnosti „*organisace reklamy a provádění reklamních návrhů v rozsahu přípustném pro živnost svobodnou*“.⁸¹ Zatímco škola existovala i během války, ateliér se zachránit nepodařilo, byl prakticky ihned zabrán německým správcem a zlikvidován zřejmě ještě v roce 1940. V poslední fázi činnosti zaměstnával 15 reklamních tvůrců, jejichž vedoucím byl **Leo Ledvinka**. Ještě se jim podařilo vyprodukovat několik reklamních a filmových plakátů.⁸² Práce jsou

signovány stylizovanou jedličkou ve štítku obklopeném nápisem Atelier Jedlička.

9. Vilém Rotter v Anglii (1940–1978)

Vilém Rotter byl židovského původu, podobně jako velká část prvorepublikových reklamních tvůrců – jak návrhářů, tak majitelů ateliérů nebo agentur. Někteří odešli do emigrace (Emil Weiss), někteří zůstali nezvěstní (Moser, Leisser, Plowitz, Höns) a v nejhorším případě skončili v koncentračních táborech (František Zelenka, Leo Heilbrunn, Jiří Jelínek). Vilém Rotter stačil prchnout ještě před začátkem okupace do Paříže. Tam ale dlouho nezůstal, ví se, že nakrátko byl v internacionálních brigádách ve Španělsku,⁸³ ale poté odešel do Anglie, kde v letech 1940–1945 pod evidenčním číslem 787018 působil jako pozemní personál 310. squadrony britské RAF.⁸⁴

Během pobytu v Anglii se Vilém Rotter intenzivně zapojil do válečné propagace Spojených národů, a to tím způsobem, že navrhl plakáty pro belgické ministerstvo informací v Londýně. Byly jimi *Belgium fights on* [70] a *La Belgique Résiste* [71].⁸⁵ První z nich provedl kresebně, u druhého využil techniku fotomontáže, oba ale jasně vykazují stylovou příslušnost k pražské ateliérové produkci, signované jsou značkou Rotter, která byla ve stejné podobě využívána i v Praze. Ilustrací a válečným plakátem se v Anglii zabýval i jiný Čech – Emil Weiss, který své první práce s válečnou tematikou vytvořil už za první světové války. Měl podobný osud jako Vilém Rotter. V prvorepublikové Praze měl architektonickou kancelář-ateliér, kde se stále více zabýval grafickým designem včetně návrhů plakátů pro film, divadlo a společenské akce. Jsa židovského původu musel emigrovat. Nejprve pobýval v Londýně,

od roku 1948 v New Yorku.⁸⁶ Jeho plakát *Freedom from Fream* i plakáty Viléma Rottera pro belgické ministerstvo informací se objevily na výstavě nazvané *War Posters* v Royal Society of Painters v Londýně pořádané organizací Spojených národů. Právě Vilém Rotter byl na konci války jmenován jejím ředitelem. Výstava se následně přesunula do Prahy, kde záštitu kromě U.N.I.O. převzal i S.V.U. Mánes. Vilém Rotter navrhl obálku jejího katalogu a napsal článek uveřejněný roku 1945 v magazínu *Art & Industry*⁸⁷ uvedený svou vlastní ilustrací [72].

Ačkoliv válka skončila, Vilém Rotter se už do Prahy nevrátil, zůstal v Londýně. V padesátých letech je v anglickém tisku několikrát nazýván „jedním z nejvlivnějších designérů Británie“ nebo také „vůdčím designérem 50. let“⁸⁸, jeho práce v oboru grafického designu není ovšem známa. Na fotografiích uveřejněných v časopise *Art & Industry*, č. 294⁸⁹ a č. 316⁹⁰ se dochoval záznam o podobě výstavních expozic z hospodářských, průmyslových a interiérových výstav v letech 1948 a 1950 pro firmu B. I. F. (British Iron & Steel Federation) [73] a leteckých firem BOAC/BEA [74]. Prostorové práce tohoto druhu si už vyzkoušel v Praze, např. opona *Škoda*⁹¹ nebo transparenty v bufetu hotelu Palace v Praze ve spolupráci s arch. Dr. Caivasem.⁹² Dlouho se mělo za to, že zemřel již během 60. let v Londýně, dodatečně se podařilo zjistit, že to bylo až v r. 1978. Část jeho pozůstalosti včetně českých reklam apod. byla ještě nedávno k dispozici v jednom tamním antikvariátě.⁹³ Kresebné návrhy pro pavilón South Bank z let 1948–1952 se dochovaly v Národním archivu v Kew.⁹⁴

10. Závěr

Při mapování produkce Ateliéru Rotter bylo nutné vycházet nejen z dochovaných prací, ale také z reprodukcí prací v dobových časopisech, které se nezachovaly. Jako nejkvalitnější soubor figurují reklamní plakáty pro oděvní firmu Praga, jako solitéři poté *Československá letecká společnost Praha, Slovenská strela, XXVI. Mezinárodní výstavy automobilů v Praze, Ekstase* a vizitka klenotníka Karla Ebnera. Všechny uvedené práce v sobě nesou jednoduchost a čistotu, jež byly jedním z charakteristických rysů této firmy.

Práce Viléma Rottera a jeho ateliéru dokládají celkový modernistický přístup majitele i jeho kolegů, programově ovšem nenavazují na žádné styly a ismy. Prvky Art Deca, expresionismu, abstrakce se objevují mimoděk, vždy však ve prospěch prodávaneho zboží či služby. Spíše vytvářejí svůj vlastní „styl“, který je upevňován velkou ateliérovou produkcí i školou užitého umění. Vznik ateliéru zapadá přesně do dobové atmosféry 30. let, kdy začínají pracovat specializované reklamní kanceláře, které si vytvářejí svůj charakteristický projev.

Vilém Rotter byl nepochybně velice šikovný a schopný člověk, který dokázal vybudovat jeden z největších pražských ateliérů té doby, který vynikal nejen kvantitou prací, ale dokázal udržet i určitou kvalitu. Přesto i zde je určitá kolísavá úroveň jednotlivých zakázek, kterou způsobuje množství zaměstnanců a především hlavní slovo zákazníka. Zajímavou kapitolou v životě majitele ateliéru je jeho pobyt v Anglii, o kterém máme minimum informací, přestože byl označován za jednoho z nejvlivnějších designérů Británie a také vůdčího designéra 50. let. Není jasné, zda v Anglii založil ateliér, podobně jako v Praze, nebo reklamu navrhoval sám. Za další věc hodnou pozornosti a důkladnějšímu

prozkoumání považují vliv Atelieu Rotter a Školy Rotter na styl výtvarníku vzešlých z obou zařízení po jejich rozpadu. Velmi patrný je tento vliv na několika pracích Karla Vaci z roku 1939 pro PRVODĚV.

Ateliér Rotter měl nesporně největší výtvarnou úroveň mezi ostatními reklamními firmami. Byl to prestižní prvorepublikový ateliér, který dovedl v týmové práci svých návrhářů aplikovat formální prostředky i estetiku vedoucích německých a pařížských afišistů – Hohlweina, Casandra, Colina. Uměl také dát plakátu výtvarný vtíp, lehkost, jednoduchost, schopnost pozitivně dotvářet barevnost moderního města.

11. Poznámky

-
- ¹ H. K. Frenzel, Reklamekünstler der Tschechoslowakei, *Gebrauchsgraphik*, October 1931, s. 30–59.
- ² Vilém Rotter, *Rotter*, Praha 1932.
- ³ *Typ VIII*, 1934, č. 2, s. 89.
- ⁴ Antonín Dolenský (ed.), *Kulturní adresář československé republiky. Biografický slovník žijících kulturních pracovníků a pracovníc*, Praha 1936, s. 457.
- ⁵ Vilém Rotter, O životě reklamy, *Měsíc*, 1935, č. 8, s. 16–17.
- ⁶ Vilém Rotter, Umění v reklamě, *Umění do reklamy, Ročenka Noviny*, 1938, s. 22.
- ⁷ *Ibidem*, cit. s. 22.
- ⁸ Vilém Rotter, Technika reklamního kreslení, *Kreslíme abychom propagovali, Ročenka Noviny*, 1939, s. 35–37.
- ⁹ Emil Padior – John Sigmund – Josef Váňa, *Příslušníci československého letectva v RAF*, Praha 1999, s. 108.
- ¹⁰ Milner Gray, Exhibitions in or out, *Art & Industry*, 1952, č. 316, s. 112.
- ¹¹ Josef Kroutvor, *Moderní český plakát 1918–1945* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1984.
- ¹² Josef Kroutvor, *Pražská náročí 1890–1940* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1988.
- ¹³ Josef Kroutvor, *Poselství ulice. Z dějin plakátu a proměn doby*, Praha 1991.
- ¹⁴ *Ibidem*, s. 75.
- ¹⁵ Josef Kroutvor, Divadelní plakáty (dějiny): Rotter, Hadrián z Římsu, *Divadelní noviny*, 1994, č. 20, 28. 11., s. 11.
- ¹⁶ Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny): Různí autoři, Osvobozené divadlo, *Divadelní noviny*, 1997, č. 4, 18. 2., s. 11.
- ¹⁷ Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny): Vilém Rotter, Kozderka to prozradí, *Divadelní noviny*, 1997, č. 5, 4. 3., s. 11.
- ¹⁸ Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletržní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.
- ¹⁹ Petr Štembera, *Czech Posters between the Wars 1918–1938* (kat. výst., nestránkováno), The Czech Center New York 2001.
- ²⁰ Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie Brno 2004, s. 474, 481.
- ²¹ Petr Štembera, Reklamní plakát v Praze ve 30. letech. Vilém Rotter a jeho Atelier, *64 .Bulletin Moravské Galerie*, 2008, s. 95–100.
- ²² Viz Frenzel (pozn. 1), s. 51.
- ²³ Petr Štembera, *Francouzský meziválečný plakát* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1997.
- ²⁴ Petr Štembera, Plakát, in: Jana Horneková (ed.), *České art deco 1918–1938*, Praha 1998, s. 200–207.
- ²⁵ Viz Štembera (pozn. 23), s. 9.

-
- ²⁶ Viz Frenzel (pozn. 1), s. 51.
- ²⁷ Danièle Adam – Lytiane Breart – Jacques Cheyronnaud et al. , *Quand l'affiche faisait de la réchamé, L'affiche française de 1920 à 1940* (kat. výst.), Musée National des Arts et Traditions Populaires 1991.
- ²⁸ Michel Wlassikoff, *The Story of Graphic Design in France*, Paris 2005, s. 72.
- ²⁹ M. Sutnar, Reklama u nás a v cizině, *Za lepší reklamu, Ročenka Noviny*, 1931, s. 43–51.
- ³⁰ Josef Šíma, Reklama, *Život, Sborník nové krásy*, Praha 1922, cit. s. 102.
- ³¹ Josef Kroutvor, *Pražský chodec. Dějiny českého plakátu 1890–1945*, Praha 1985, cit. s. 97.
- ³² *Ibidem*, s. 95–103.
- ³³ *Světobzor XXIX*, 1928, č. 2, 18. 10., s. 33. – *Světobzor XXIX*, 1928, č. 11, 20. 12., s. 271. – *Světobzor XXX*, 1929, č. 23, 14. 3., s. 517.
- ³⁴ Viz Štembera (pozn. 21), s. 96
- ³⁵ Viz Rotter (pozn. 2).
- ³⁶ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.
- ³⁷ Viz Sylvestrová (pozn. 20), s. 472.
- ³⁸ <http://www.deutschefotothek.de/wer16330017.html#home>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ³⁹ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&i=&Fprijmeni=Logner&F>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁴⁰ Viz *Typ* (pozn. 3).
- ⁴¹ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.
- ⁴² Miroslav Chlupáč, Raná léta Karla Vaci, in: Eva Petrová - Věra Ptáčková - Jan Rousset. al., *Karel Vaca*, Náchod 2002, cit. s. 63
- ⁴³ MKr (Milan Krejčí), heslo Bělský Franta, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*, Praha 2006, s. 92–93.
- ⁴⁴ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=gruss&Fjmeno=v%C3%ADt&x=0&y=0>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁴⁵ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=H%C5%AFika&Fjmeno=V%C3%A1clav&x=19&y=6>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁴⁶ Viz Miroslav Chlupáč (pozn. 42).
- ⁴⁷ EP (Eva Petrová), heslo Miroslav Chlupáč, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění I*, Praha 1995, s. 298.
- ⁴⁸ Viz Sylvestrová (pozn. 20), s. 476.
- ⁴⁹ *Ibidem*.
- ⁵⁰ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11641>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵¹ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=22790>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵² <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11982>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵³ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=14710>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵⁴ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=9610>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵⁵ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12456>, vyhledáno 7. 9. 2008.

-
- ⁵⁶ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=54244>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵⁷ <http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12648>, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁵⁸ Marie Hana Vacová, Karel Vaca, in: Eva Petrová – Věra Ptáčková – Jan Rousek. al., *Karel Vaca*, Náchod 2002, s. 69.
- ⁵⁹ EP (Eva Petrová), heslo Vaca Karel, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění II.*, Praha 1995, s. 887–888.
- ⁶⁰ http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=Zoul*&Fjmeno=bed%C5%99ich&x=0&y=0, vyhledáno 7. 9. 2008.
- ⁶¹ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.
- ⁶² TPe (Terezie Petišková), heslo Emil Kotrba, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*, Praha 2006, s. 406.
- ⁶³ Viz Sylvestrová (pozn. 20), s. 476.
- ⁶⁴ Viz Rotter (pozn. 8).
- ⁶⁵ Viz Rotter (pozn. 2).
- ⁶⁶ heslo Ebner Karel, in: Dana Stehlíková, *Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví*, Praha 2003, s. 114.
- ⁶⁷ Viz Rotter (pozn. 5), cit. s. 16–17.
- ⁶⁸ Viz Štembera (pozn. 21), cit. s. 98.
- ⁶⁹ Petr Štembera, Pražské vzorkové veletrhy, in: Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletřní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.
- ⁷⁰ Alena Adlerová, *České užité umění 1918–1938*, Praha 1983, s. 171–187.
- ⁷¹ Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny): František Zelenka, Leon Clifton čili Perná noc s gorilou, *Divadelní noviny*, 1997, č. 2, 27. 1., s. 11.
- ⁷² Václav Holzknicht, *Jaroslav Ježek a Osvobozené divadlo*, Praha 1957, s. 232–239.
- ⁷³ Petr Štembera, Český filmový plakát od počátku do prvních let druhé světové války, in: Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie Brno 2004, s. 14–24.
- ⁷⁴ Vladimír Opěla – Eva Urbanová – Blažena Urgošíková et al., *Český hraný film II, 1930–1945*, Praha 1998, s. 91–93.
- ⁷⁵ Viz Štembera (pozn. 73), s. 23–24.
- ⁷⁶ Viz Opěla – Urbanová – Urgošíková (pozn. 74), s. 256–257.
- ⁷⁷ Ibidem, s. 331–332.
- ⁷⁸ Ibidem, cit.s. 165–166.
- ⁷⁹ Ibidem, s. 320–321.
- ⁸⁰ Viz Štembera (pozn. 21), s. 99.
- ⁸¹ Archiv hlavního města Prahy, E 2/129472, 124773–II–9.7.47.
- ⁸² Viz Sylvestrová (pozn. 20), s. 474.
- ⁸³ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.
- ⁸⁴ Viz Váňa – Sigmund – Padior (pozn. 9).
- ⁸⁵ *United Nation. War posters exhibition* (kat. výst.), Výstavní síň S.V.U. Mánes v Praze 1945.
- ⁸⁶ Viz Sylvestrová (pozn. 20), s. 485.

⁸⁷ Vilém Rotter, War in Posters, *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 66–79.

⁸⁸ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.

⁸⁹ Window display – The Airborne Idea, *Art & Industry*, 1950, č. 294, s. 215.

⁹⁰ Viz Gray (pozn. 10).

⁹¹ Viz Rotter (pozn. 2).

⁹² *Měsíc*, 1935, č. 8, s. 189–190.

⁹³ Viz Štembera (pozn. 21), s. 97.

⁹⁴ http://www.nationalarchives.gov.uk/search/search_results.aspx?&aggQueryText=V.Rotter&queryText=V.Rotter&searchText=V.Rotter&queryType=ALL, vyhledáno 7. 9. 2008.

12. Literatura a prameny (chronologicky)

Život, Sborník nové krásy, Praha 1922.

Světobzor XXIX, 1928, č. 2, 18. 10.

Světobzor XXIX, 1928, č. 11, 20. 12.

Světobzor XXX, 1929, č. 23, 14. 3.

Gebrauchsgraphik, October 1931.

Za lepší reklamu, Ročenka Noviny, 1931.

Vilém Rotter, *Rotter*, Praha 1932.

Typ VIII, 1934, č. 2.

Antonín Dolenský (ed.), *Kulturní adresář československé republiky. Biografický slovník žijících kulturních pracovníků a pracovníc*, Praha 1936.

Umění do reklamy, Ročenka Noviny, 1938.

Kreslíme abychom propagovali, Ročenka Noviny, 1939.

Art & Industry, 1945, č. 231.

United Nation. War posters exhibition (kat. výst.), Výstavní síň S.V.U. Mánes v Praze 1945.

Archiv hlavního města Prahy, E 2/129472, 124773–II–9.7.47.

Art & Industry, 1950, č. 294.

Art & Industry, 1952, č. 316.

Václav Holzkmacht, *Jaroslav Ježek a Osvobozené divadlo*, Praha 1957.

Alena Adlerová, *České užité umění 1918–1938*, Praha 1983.

Josef Kroutvor, *Moderní český plakát 1918–1945* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1984.

Josef Kroutvor, *Pražský chodec. Dějiny českého plakátu 1890–1945*, Praha 1985.

Josef Kroutvor, *Pražská nároží 1890–1940* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1988.

Danièle Adam – Lytiane Breart – Jacques Cheyronnaud et al. , *Quand l'affiche faisait de la réchamé, L'affiche française de 1920 à 1940* (kat. výst.), Musée National des Arts et Traditions Populaires 1991.

Josef Kroutvor, *Poselství ulice. Z dějin plakátu a proměn doby*, Praha 1991.

Vladimír Just, *Vlasta Burian, Mystérium smíchu*, Praha 1993.

Divadelní noviny, 1994, č. 20.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění I*, Praha 1995.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění II*, Praha 1995.

Divadelní noviny, 1997, č. 4.

Divadelní noviny, 1997, č. 2.

Divadelní noviny, 1997, č. 5.

Petr Štembera, *Francouzský meziválečný plakát* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1997.

Jana Horneková (ed.), *České art deco 1918–1938*, Praha 1998.

Vladimír Opěla – Eva Urbanová – Blažena Urgošíková et al., *Český hraný film II, 1930–1945*, Praha 1998.

Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletržní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.

Emil Padior – John Sigmund – Josef Váňa, *Příslušníci československého letectva v RAF*, Praha 1999.

Petr Štembera, *Czech Posters between the Wars 1918–1938* (kat. výst., nestránkováno), The Czech Center New York 2001.

Eva Petrová – Věra Ptáčková – Jan Rousset. al., *Karel Vaca*, Náchod 2002.

Dana Stehlíková, *Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví*, Praha 2003.

Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie Brno 2004.

Michel Wlassikoff, *The Story of Graphic Design in France*, Paris 2005.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*, Praha 2006.

64. *Bulletin Moravské Galerie*, 2008.

<http://www.deutschefotothek.de/wer16330017.html#home>, vyhledáno 7.9.2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=gruss&Fjmeno=v%C3%ADt&x=0&y=0>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&i=&Fprijmeni=Logner&F>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11641>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=22790>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11982>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=14710>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=9610>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12456>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=54244>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12648>, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=Zoul*&Fjmeno=bed%C5%99ich&x=0&y=0, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=Zoul*&Fjmeno=bed%C5%99ich&x=0&y=0, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://www.nationalarchives.gov.uk/search/search_results.aspx?&aqgQueryText=V.Rotter&queryText=V.Rotter&searchText=V.Rotter&queryType=ALL, vyhledáno 7. 9. 2008.

Literatura a prameny (abecedně)

64. *Bulletin Moravské Galerie*, 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=gruss&Fjmeno=v%C3%ADt&x=0&y=0>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&i=&Fprijmeni=Logner&F>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11641>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=22790>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11982>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=14710>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=9610>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12456>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=studium&IDosoby=54244>, vyhledáno 7. 9. 2008.

<http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=12648>, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=Zoul*&Fjmeno=bed%C5%99ich&x=0&y=0, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://abart.artarchiv.cz/osoby.php?Fprijmeni=Zoul*&Fjmeno=bed%C5%99ich&x=0&y=0, vyhledáno 7. 9. 2008.

Danièle Adam – Lytiane Breart – Jacques Cheyronnaud et al. , *Quand l'affiche faisait de la réchamé, L'affiche française de 1920 à 1940* (kat. výst.), Musée National des Arts et Traditions Populaires 1991.

Alena Adlerová, *České užité umění 1918–1938*, Praha 1983.

Archiv hlavního města Prahy, E 2/129472, 124773–II–9.7.47.

Art & Industry, 1945, č. 231.

Art & Industry, 1950, č. 294.

Art & Industry, 1952, č. 316.

Antonín Dolenský (ed.), *Kulturní adresář československé republiky. Biografický slovník žijících kulturních pracovníků a pracovníc*, Praha 1936.

Divadelní noviny, 1994, č. 20.

Divadelní noviny, 1997, č. 4.

Divadelní noviny, 1997, č. 2.

Divadelní noviny, 1997, č. 5.

Gebrauchsgraphik, October 1931.

Václav Holzknicht, *Jaroslav Ježek a Osvobozené divadlo*, Praha 1957.

Jana Horneková (ed.), *České art deco 1918–1938*, Praha 1998.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění I*, Praha 1995.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění II*, Praha 1995.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*, Praha 2006.

Vladimír Just, *Vlasta Burian, Mystérium smíchu*, Praha 1993.

Kreslíme abychom propagovali, Ročenka Noviny, 1939.

Josef Kroutvor, *Moderní český plakát 1918–1945* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1984.

Josef Kroutvor, *Poselství ulice. Z dějin plakátu a proměn doby*, Praha 1991.

Josef Kroutvor, *Pražská nároží 1890–1940* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1988.

Josef Kroutvor, *Pražský chodec. Dějiny českého plakátu 1890–1945*, Praha 1985.

Měsíc, 1935, č. 8.

Vladimír Opěla – Eva Urbanová – Blažena Urgošíková et al., *Český hraný film II, 1930–1945*, Praha 1998.

Emil Padior – John Sigmund – Josef Váňa, *Príslušníci československého letectva v RAF*, Praha 1999.

Eva Petrová – Věra Ptáčková – Jan Rousset. al., *Karel Vaca*, Náchod 2002.

Vilém Rotter, *Rotter*, Praha 1932.

Dana Stehlíková, *Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví*, Praha 2003.

Světozor XXIX, 1928, č. 2, 18. 10.

Světozor XXIX, 1928, č. 11, 20. 12.

Světozor XXX, 1929, č. 23, 14. 3.

Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie Brno 2004.

Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletřní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.

Petr Štembera, *Czech Posters between the Wars 1918–1938* (kat. výst., nestránkováno), The Czech Center New York 2001.

Petr Štembera, *Francouzský meziválečný plakát* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1997.

Typ VIII, 1934, č. 2.

Umění do reklamy, Ročenka Noviny, 1938.

United Nation. War posters exhibotion (kat. výst.), Výstavní síň S.V.U. Mánes v Praze 1945.

Michel Wlassikoff, *The Story of Graphic Design in France*, Paris 2005.

<http://www.deutschefotothek.de/wer16330017.html#home>, vyhledáno 7. 9. 2008.

http://www.nationalarchives.gov.uk/search/search_results.aspx?&aqqQueryText=V.Rotter&queryText=V.Rotter&searchText=V.Rotter&queryType=ALL, vyhledáno 7. 9. 2008.

Za lepší reklamu, Ročenka Noviny, 1931.

Život, Sborník nové krásy, Praha 1922.

13. Katalog prací Atelieru Rotter, Školy Rotter a Atelieru Jedlička

1929

1. Atelier Rotter, *Ucho světa: rádio Zenit*, 1929, plakát, barevný ofset, papír, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 2233.

1930

2. Atelier Rotter, *Československá letecká společnost Praha*, 1930, plakát, barevný ofset, papír, 96×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3113.
3. Atelier Rotter, *Pracovní pláště Praga*, 1930–1931, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10503.
4. Atelier Rotter, *Silvestr v Lucerně*, 1930, plakát, barevný ofset, papír, 93×125, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3890.
5. Atelier Rotter, *Sportovní kabáty Praga*, 1930–1931, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10522.
6. Atelier Rotter, *Sportovní košile a kabáty Praga*, 1930–1931, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10524.
7. Atelier Rotter, *Tenisové úbory Praga*, 1930–1931, plakát, barevný ofset, papír, 121×90, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10502.
8. Atelier Rotter, *Večery moderních tanců*, 1930, plakát, barevný ofset, papír, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3803.
9. Atelier Rotter, *Vegetářská a smíšená dietní kuchyně*, 1930, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10521.

1931

10. Atelier Rotter, *Komando lásky*, 1931, plakát, barevný ofset, papír, 88×120, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1916.
11. Atelier Rotter, *Netopýr*, 1931, plakát, barevný ofset, papír, 120×84, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1917.
12. Atelier Rotter, *Originál Sochor*, 1931, plakát, barevná litografie, papír, 95×52, Moravská galerie v Brně, MG 1367.
13. Atelier Rotter, *Sochor: Sochor luxus silk*, 1931, vývěska, barevná litografie, papír, 27×17,5, Moravská galerie v Brně, MG 1370.

1932

14. Atelier Rotter, *Anton Špelec, ostrostřelec*, 1932, plakát, barevný ofset, papír, 124×91, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1334.
15. Atelier Rotter, *Ekstase*, 1932, plakát, barevný ofset, papír, 120×84, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1917.
16. Atelier Rotter, *Hadrián z Římsu*, 1932, plakát, barevný ofset, papír, 124×186, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6380.
17. Atelier Rotter, *Kozderka to prozradí*, 1932, plakát, barevná litografie, papír, 190×126, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6381.
18. Atelier Rotter, *Kozderka to prozradí*, 1932, plakát, barevná litografie, papír, 187×126, Moravská galerie v Brně, MG 24 765.
19. Atelier Rotter, *Píseň o velké lásce*, 1932, plakát, barevný ofset, papír, 130×90, Národní filmový archiv v Praze, NFA 3255.
20. Atelier Rotter, *Rotter*, 1932, štočky, černobílý ofset, papír, 22×14, knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, sign. XD 3140.
21. Atelier Rotter, *Sestra Angelika*, 1932, plakát, barevný ofset, papír, 124×90, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1912.

1933

22. Atelier Rotter, *Jsem děvče s čertem v těle*, 1933, plakát, barevný ofset, papír, 185×125, Národní filmový archiv v Praze, NFA 2070.
23. Atelier Rotter, *Pobočník Jeho Výsosti*, 1933, plakát, barevná litografie, papír, 121×90, Moravská galerie v Brně, MG 24 766.
24. Atelier Rotter, *Pobočník Jeho Výsosti*, 1933, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1842.
25. Atelier Rotter, *S vyloučením veřejnosti*, 1933, plakát, fotomontáž, barevný ofset, papír, 90×60, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1911.
26. Atelier Rotter, *Skřivánčí píseň*, 1933, plakát, barevný ofset, papír, 126×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 3337.
27. Atelier Rotter, *Ze světa lesních samot*, 1933, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1526.

1934

28. Atelier Rotter, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1934, plakát, barevná litografie, papír, 95×61, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7386.

1935

29. Hyblerová + Kumpf, Škola Rotter, *Panoptikum*, 1935, plakát, barevný ofset, papír, 92×244, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7856.
30. Atelier Rotter, *Proč mně lžeš*, 1935, notová obálka, fotomontáž, papír, 17×13, soukromá sbírka.

1936

31. Atelier Rotter, + *W Osvobozené divadlo*, 1936, plakát, barevný ofset, papír, 92,5×120, Moravská galerie v Brně, MG 15277a.
32. Atelier Rotter, *XXVI. Mezinárodní výstava automobilů v Praze*, 1936, plakát, barevná litografie, papír, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3472.
33. Atelier Rotter, *Nebe na zemi V+W Osvobozené divadlo*, 1936, plakát, barevný ofset, papír, 92×244, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 11 635.
34. Atelier Rotter, *Nebe na zemi V+*, 1936, plakát, barevný ofset, papír, 92,5×120, Moravská galerie v Brně, MG 15277b.
35. Atelier Rotter, *Rub a líc*, 1936, plakát, barevný ofset, papír, 95×250, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7968.
36. Atelier Rotter, *Slovenská stela*, 1936, plakát, barevný ofset, papír, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3573.
37. Atelier Rotter, *Svět patří nám*, 1936, notová obálka, barevná litografie, papír, 17×13, soukromá sbírka.
38. Atelier Rotter, *Vousatý svět*, 1936, notová obálka, barevná litografie, papír, 17×13, soukromá sbírka.

1937

39. Atelier Rotter, *Kvočna*, 1937, plakát, barevná litografie, papír, 125×95, Moravská galerie v Brně, MG 18363.
40. Atelier Rotter, *Svět patří nám*, 1937, plakát, barevný ofset, papír, 125×93, Národní filmový archiv v Praze, NFA 3374.
41. Atelier Rotter, *The Tip-Top Shoe*, 1937, plakát, barevná litografie, papír, 125×95, Moravská galerie v Brně, MG 24767.
42. Atelier Rotter, *Těžká Barbora*, 1937, notová obálka, barevná litografie, papír, 17×13, soukromá sbírka.

1938

43. Atelier Rotter, *Krok do tmy*, 1938, plakát, barevný ofset, papír, 125×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 2011.
44. Atelier Rotter, *Pražské výstavní veletrhy*, 1938, plakát, barevná litografie, papír, 93×62, Moravská galerie v Brně, MG 1621.
45. Atelier Rotter, *Pražské výstavní veletrhy*, 1938, plakát, barevná litografie, papír, 92,5×63, Moravská galerie v Brně, MG 1625.
46. Atelier Rotter, *Pražské výstavní veletrhy*, 1938, vývěska, barevná litografie, papír, 31×21, Moravská galerie v Brně, MG 1629.
47. Atelier Rotter, *Pěst na oko anebo Caesarovo finále*, 1938, notová obálka, fotomontáž, papír, 17×13, soukromá sbírka.

1939

48. Atelier Jedlička, *Srdce v celofánu*, 1939, plakát, barevný ofset, papír, 126×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1906.

1940

49. Atelier Jedlička, *Pražské veletrhy*, 1940, plakát, barevný ofset, papír, 95×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 8537.

14. Seznam obrazové přílohy na CD

1. A. M. Cassandre, *Nord-Express*, 1927, barevná litografie, 125×95, Minneapolis Institute of Arts, foto: Minneapolis Institute of Arts.
2. A. M. Cassandre, *Chemin de fer du Nord*, 1927, barevná litografie, 125×95, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
3. A. M. Cassandre, *L'Oiseau bleu*, 1929, barevná litografie, 125×95, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
4. DAM, *Une Peugeot roule bien*, 1930, barevná litografie, 125×95, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
5. DAM, *Motos Peugeot*, 1928, barevná litografie, 125×95, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
6. Karel Vaca, *Prvoděv*, 1939, barevný ofset, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 22864, foto: Zuzana Kopcová.
7. Karel Vaca, *Prvoděv*, 1939, barevný ofset, 125×190, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 22823, foto: Zuzana Kopcová.
8. Karel Vaca, *Prvoděv*, 1939, barevný ofset, 125×190, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 22841, foto: Zuzana Kopcová.
9. Atelier Rotter, *Auto Škoda*, reprodukce v časopise *Světazor* XXIX, 1928, č. 2, 18. 10., s. 33.
10. Atelier Rotter, *Auto Škoda*, reprodukce v časopise *Světazor* XXIX, 1928, č. 11, 20. 12., s. 271.
11. Atelier Rotter, *Auto Škoda*, reprodukce v časopise *Světazor* XXX, 1929, č. 23, 14. 3., s. 517.
12. Atelier Rotter, *kalendář Škody*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
13. Atelier Rotter, *opona Auto Škoda*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
14. Atelier Rotter, *Sochor: Sochor luxus silk*, 1931, barevná litografie, papír, 27×17,5. MG 1370, foto: Zuzana Kopcová.
15. Atelier Rotter, *Sportovní kabáty a košile Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10524, foto: Zuzana Kopcová.

16. Atelier Rotter, *Sportovní kabáty Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10522, foto: Zuzana Kopcová.
17. Atelier Rotter, *Košile Praga*, 1930–1931, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
18. Atelier Rotter, *Pracovní pláště Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10503, foto: Zuzana Kopcová.
19. Atelier Rotter, *Tenisové úbory Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 121×90, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10502, foto: UPM.
20. Atelier Rotter, *Originál Sochor*, 1931, barevná litografie, 95×52, Moravská galerie v Brně, MG 1367, foto: Zuzana Kopcová.
21. Atelier Rotter, *The Tip-Top Shoe*, 1937, barevná litografie, 125×95, Moravská galerie v Brně, MG 24767, foto: Zuzana Kopcová.
22. Atelier Rotter, *Abadie, die Marke für Sie*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
23. Atelier Rotter, *Abadie*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
24. Atelier Rotter, *Silvestr v Lucerně*, 1930, barevný ofset, 93×125, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3890, foto: UPM.
25. Atelier Rotter, *Večery moderních tanců*, 1930, barevný ofset, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3890, foto: UPM.
26. Atelier Rotter, *Karel Ebner, klenotník*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
27. Atelier Rotter, *Vegetářská a smíšená dietní kuchyně*, 1930, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10521, foto: Zuzana Kopcová.
28. Atelier Rotter, *Ucho světa: rádio Zenit*, 1929, barevný ofset, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 2233, foto: Zuzana Kopcová.
29. Atelier Rotter, *Proti hmyzu Detmol*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
30. Atelier Rotter, *Československá letecká společnost Praha*, 1930, barevný ofset, 96×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3113, foto: UPM.
31. Atelier Rotter, *Jakého oleje tedy použijete?*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.

32. Atelier Rotter, *Letov*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.
33. Atelier Rotter, *Slovenská stela*, 1936, plakát, barevný ofset, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3573, foto: UPM.
34. Atelier Rotter, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1934, barevná litografie, 95×61, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7386, foto: Zuzana Kopcová.
35. Josef Čejka, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1928, litografie, 95×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 20 429, foto: UPM.
36. Olga Hovorka, *Internationale Messe in Prag*, 1922, barevná litografie, 95x63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6584, foto: UPM.
37. Josef Solar, *Foire Internationale de Prague*, 1923, litografie, 96x65, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7307, foto: UPM.
38. Antonín Moravec, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1930, litografie, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 16131, foto: UPM.
39. Atelier Rotter, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1938, barevná litografie, 93×62, Moravská galerie v Brně, MG 1621, foto: Zuzana Kopcová.
40. Atelier Jedlička, *Pražské veletrhy*, 1940, barevný ofset, 95×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 8537, foto: Zuzana Kopcová.
41. Atelier Rotter, *XXVI. Mezinárodní výstava automobilů v Praze*, 1936, barevná litografie, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3472, foto: Zuzana Kopcová.
42. František Zelenka, *Leon Clifton čili Perná noc s gorilou*, 1929, fotomontáž, barevná litografie, 95 x 125 cm, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 5177, foto: UPM.
43. Bedřich Feuerstein, *Osel a stín*, 1933, barevná litografie, 93 x 248 cm, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 18516, foto: UPM.
44. Hyblerová + Kumpf, Škola Rotter, *Panoptikum*, 1935, barevný ofset, 92×244, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7856, foto: Zuzana Kopcová.
45. Ateliér Rotter, *Nebe na zemi V+W Osvobozené divadlo*, 1936, barevný ofset, 92×244, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 11635, foto: UPM.
46. Atelier Rotter, *Rub a líc*, 1936, barevný ofset, 95×250, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7968, foto: UPM.

47. Atelier Rotter, *Hadrián z Římsu*, 1932, barevný ofset, 124×186, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6380, foto: Zuzana Kopcová.
48. Atelier Rotter, *Kozderka to prozradí*, 1932, barevná litografie, 190×126, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6381, foto: UPM.
49. Atelier Rotter, *Komando lásky*, 1931, barevný ofset, 88×120, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1916, foto: UPM.
50. Atelier Rotter, *Ekstase*, 1932, barevný ofset, 123×74, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1925, foto: UPM.
51. Willy Weigelt, *Extase*, 1932, barevný ofset 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 5731, foto: UPM.
52. Atelier Rotter, *Netopýr*, 1931, barevný ofset, 120×84, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1917, foto: UPM.
53. Atelier Rotter, *S vyloučením veřejnosti*, 1933, fotomontáž, barevný ofset, 90×60, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1911, foto: NFA.
54. Atelier Rotter, *Sestra Angelika*, 1932, barevný ofset, 124×90, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1912, foto: NFA.
55. Atelier Rotter, *Jsem děvče s čertem v těle*, 1933, barevný ofset, 185×125, Národní filmový archiv v Praze, NFA 2070, foto: NFA.
56. Atelier Rotter, *Skřivánčí píseň*, 1933, barevný ofset, 126×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 3337, foto: NFA.
57. Atelier Rotter, *Ze světa lesních samot*, 1933, barevný ofset, 126×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1526, foto: NFA.
58. Atelier Rotter, *Anton Špelec, ostrostřelec*, 1932, barevný ofset, 124×91, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1334, foto: NFA.
59. záběr z filmu *Anton Špelec, ostrostřelec*, foto: NFA.
60. Atelier Rotter, *Pobočník Jeho Výsosti*, 1933, barevná litografie, 121×90, Moravská galerie v Brně, MG 24766, foto: MG.
61. Atelier Rotter, *Svět patří nám*, 1933, barevný ofset, 125×93, Národní filmový archiv v Praze, NFA 3374, foto: NFA.
62. Atelier Rotter, *Kvočna*, 1937, barevný ofset, 125×95, Moravská galerie v Brně, MG 18 363, foto: MG.
63. Atelier Rotter, *Krok do tmy*, 1938, barevný ofset, 125×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 2011, foto: NFA.

64. Atelier Jedlička, *Srdce z celofánu*, 1939, barevný ofset, 126×95, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1906, foto: NFA.
65. Atelier Rotter, *Proč mně lžeš*, 1935, barevný ofset, fotomontáž, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
66. Atelier Rotter, *Pěst na oko anebo Caesarovo finále*, 1938, barevný ofset, fotomontáž, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
67. Atelier Rotter, *Vousatý svět*, 1936, barevný ofset, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
68. Atelier Rotter, *Svět patří nám*, 1936, barevný ofset, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
69. Atelier Rotter, *Těžká Barbora*, 1937, barevný ofset, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.
70. Vilém Rotter, *Belgium fights on*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 80.
71. Vilém Rotter, *La Belgique résiste*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 74.
72. Vilém Rotter, *War posters*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 81.
73. Vilém Rotter, *B.I.F. (British Iron & Steel Federation)*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1952, č. 316, s. 112.
74. Vilem Rotter, *BOAC/BEA*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1950, č. 294, s. 215.

15. Obrazová příloha

1. A. M. Cassandre, *Nord-Express*, 1927, barevná litografie, 125×95, Minneapolis Institute of Arts, foto: Minneapolis Institute of Arts.

5. DAM, *Motos Peugeot*, 1928, barevná litografie, 125×95, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopicová.

7. Karel Vaca, *Prvoděv*, 1939, barevný ofset, 125×190,
Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 22823, foto: Zuzana
Kopcová.

8. Karel Vaca, *Prvoděv*, 1939, barevný ofset, 125×190,
Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 22841, foto: Zuzana
Kopcová.

9. Atelier Rotter, *Auto Škoda*,
reprodukce v časopise
Světozor XXIX, 1928, č.
2, 18. 10., s. 33.

10. Atelier Rotter, *Auto
Škoda*, reprodukce
v časopise *Světozor*
XXIX, 1928, č. 11, 20.
12., s. 271.

15. Atelier Rotter, *Sportovní kabáty a košile Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10524, foto: Zuzana Kopcová.

16. Atelier Rotter, *Sportovní kabáty Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10522, foto: Zuzana Kopcová.

18. Atelier Rotter, *Pracovní pláště Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 125×95, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10503, foto: Zuzana Kopicová.

19. Atelier Rotter, *Tenisové úbory Praga*, 1930–1931, barevný ofset, 121×90, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 10502, foto: UPM.

20. Atelier Rotter, *Originál Sochor*, 1931, barevná litografie, 95×52, Moravská galerie v Brně, MG 1367, foto: Zuzana Kopcová.

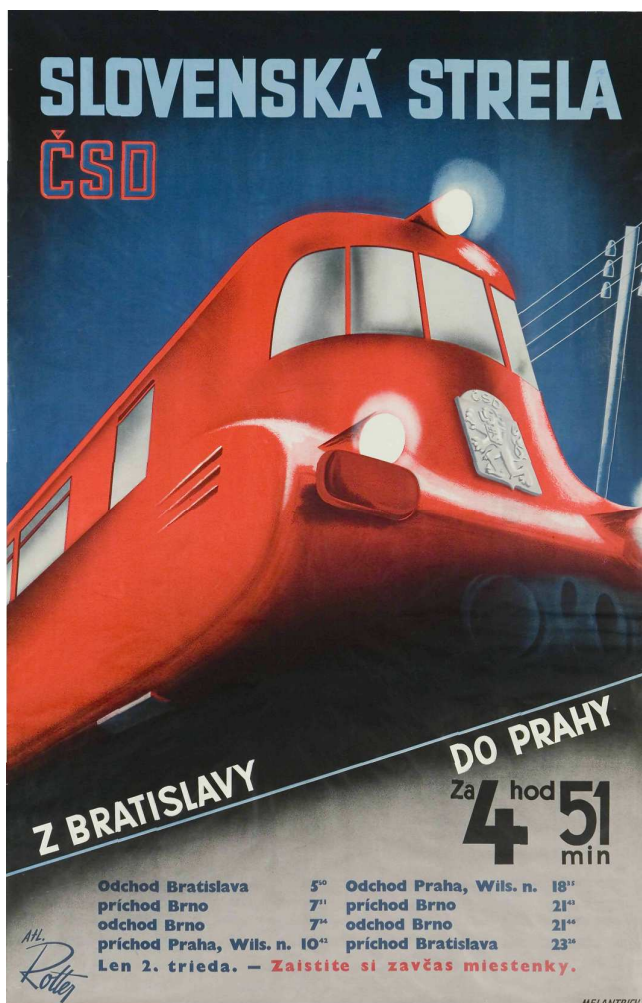
25. Atelier Rotter, *Večery moderních tanců*, 1930, barevný ofset, 95×60, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3890, foto: UPM.

26. Atelier Rotter, *Karel Ebner, klenotník*, před rokem 1932, brožura Rotter, foto: Zuzana Kopcová.

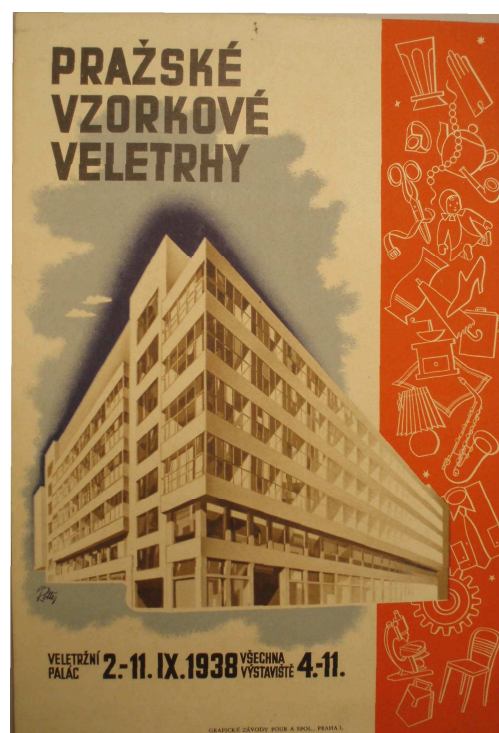
30. Atelier Rotter, *Československá letecká společnost Praha*, 1930, barevný ofset, 96×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3113, foto: UPM.

33. Atelier Rotter, *Slovenská strela*, 1936, barevný ofset, papír, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3573, foto: UPM.

34. Atelier Rotter, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1934, barevná litografie, 95×61, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7386, foto: Zuzana Kopcová.

39. Atelier Rotter, *Pražské vzorkové veletrhy*, 1938, barevná litografie, 93×62, Moravská galerie v Brně, MG 1621, foto: Zuzana Kopcová.

40. Atelier Jedlička, *Pražské veletrhy*, 1940, barevný ofset, 95×63, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 8537, foto: Zuzana Kopcová.

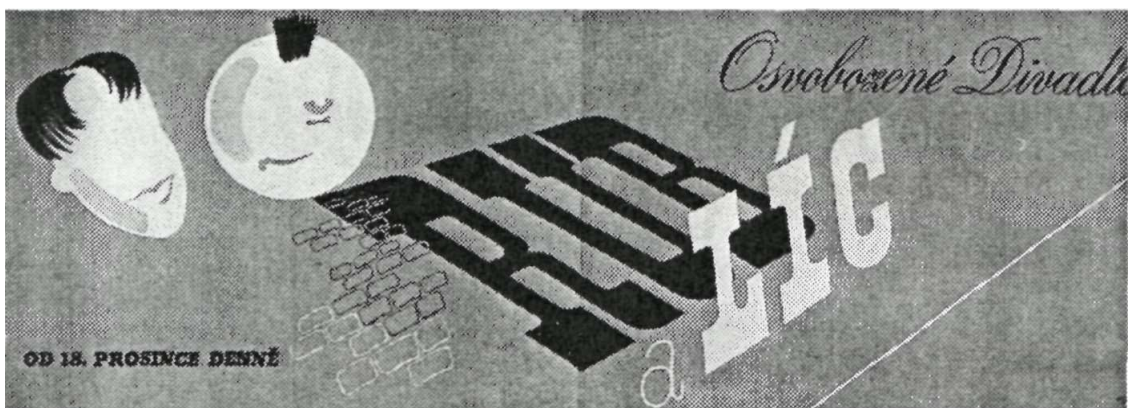
41. Atelier Rotter, *XXVI. Mezinárodní výstava automobilů v Praze, 1936*, barevná litografie, 123×93, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 3472, foto: Zuzana Kopcová.

43. Bedřich Feuerstein, *Osel a stín*, 1933, barevná litografie, 93 x 248 cm, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 18516, foto: UPM.

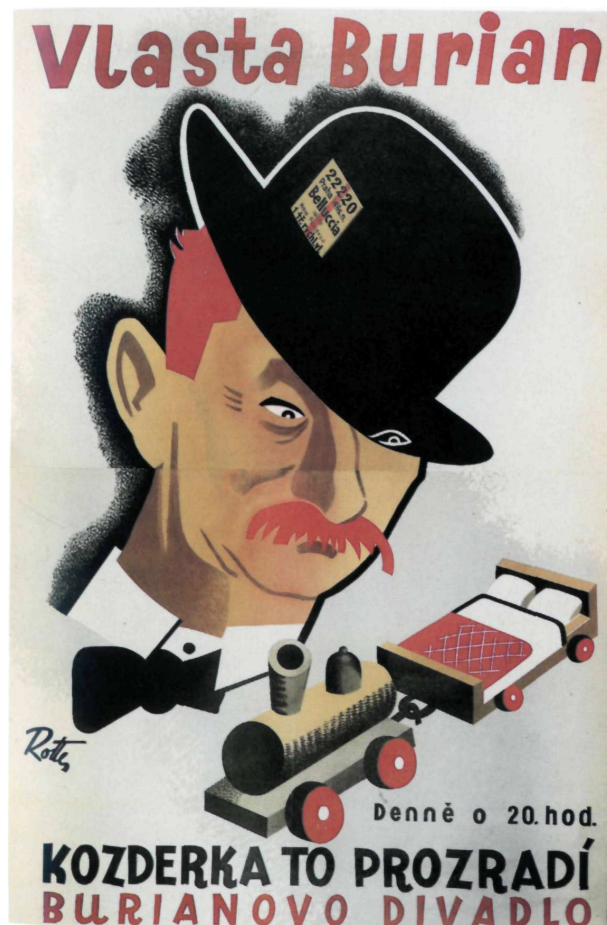
44. Hyblerová + Kumpf, Škola Rotter, *Panoptikum*, 1935, barevný ofset, 92×244, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7856, foto: Zuzana Kopicová.

46. Atelier Rotter, *Rub a líc*, 1936, barevný ofset, 95×250, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 7968, foto: UPM.

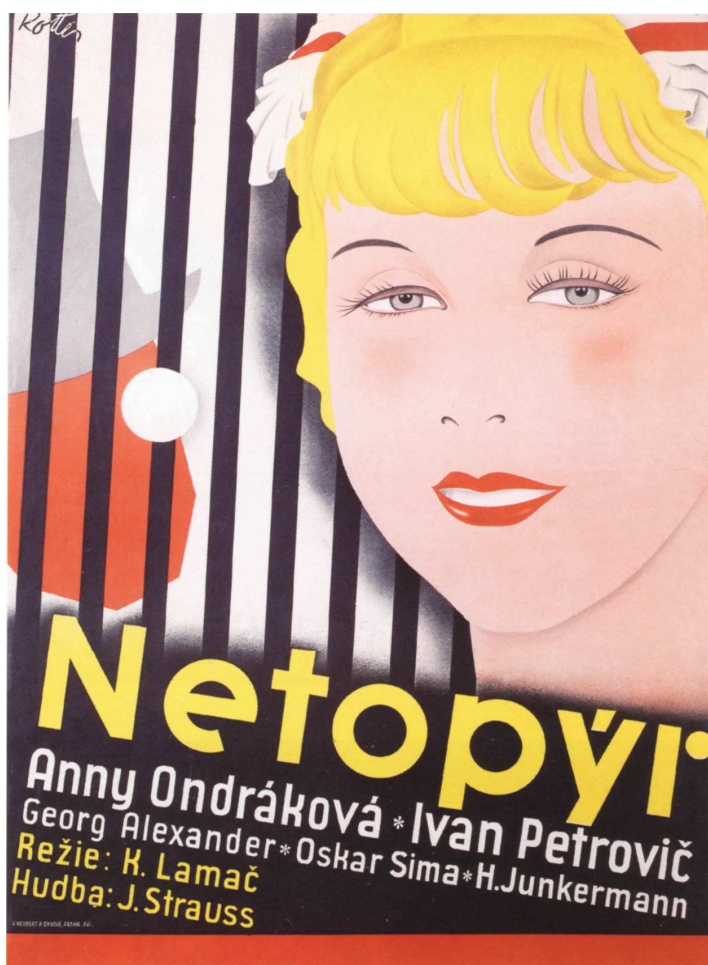
47. Atelier Rotter, *Hadrián z Římsu*, 1932, barevný ofset, 124×186, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6380, foto: Zuzana Kopcová.

48. Atelier Rotter, *Kozderka to prozradí*, 1932, barevná litografie, 190×126, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 6381, foto: UPM.

50. Atelier Rotter, *Ekstase*, 1932, barevný ofset, 123×74, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1925, foto: UPM.

51. Atelier Rotter, *Netopýr*, 1931, barevný ofset, 120×84, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, GP 1917, foto: UPM.

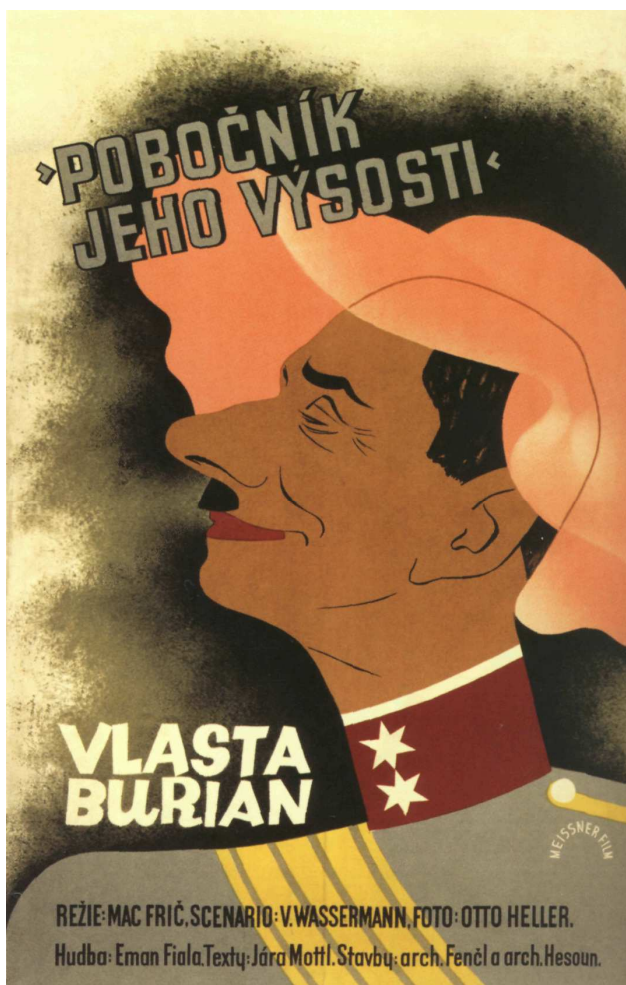
53. Atelier Rotter, *S vyloučením veřejnosti*, 1933, fotomontáž, barevný ofset, 90×60, Národní filmový archiv v Praze, NFA 1911, foto: NFA.

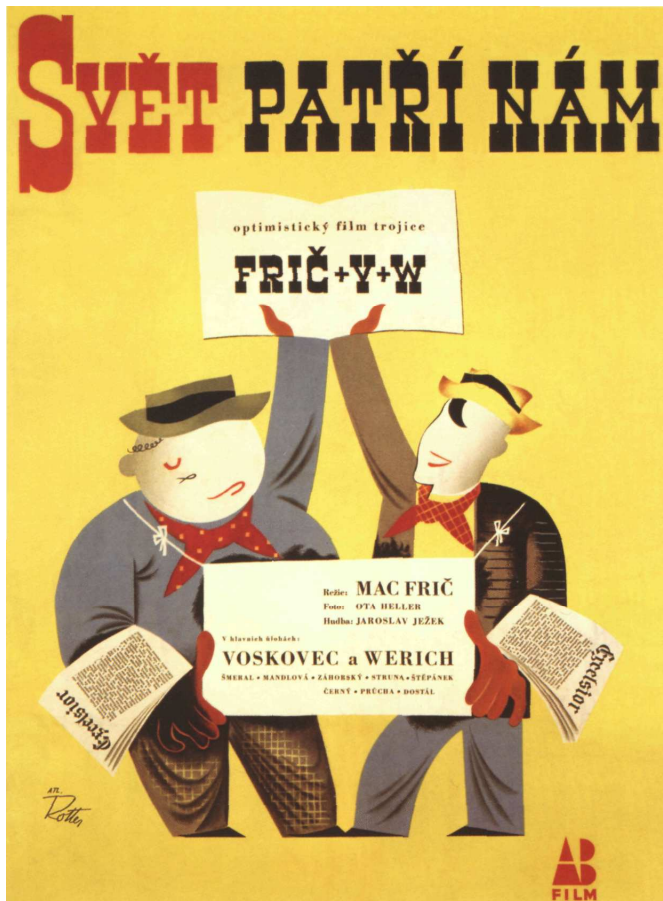
55. Atelier Rotter, *Jsem děvče s čertem v těle*, 1933, barevný ofset, 185×125, Národní filmový archiv v Praze, NFA 2070, foto: NFA.

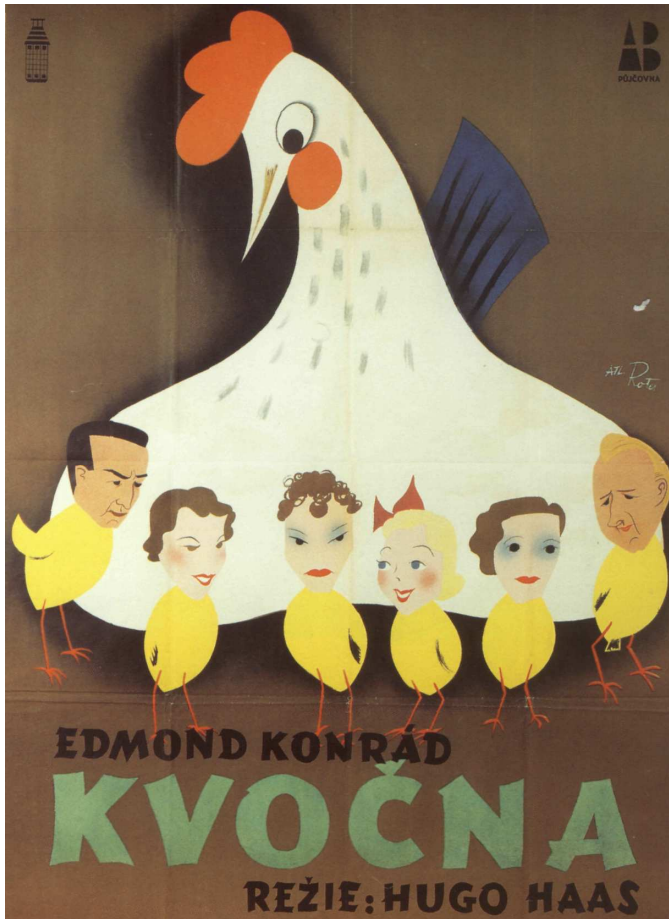
58. Atelier Rotter, *Anton Špelec, ostrostřelec*, 1932, barevný ofset, 124×91, Národní filmový archív v Praze, NFA 1334, foto: NFA.

60. Atelier Rotter, *Pobočník Jeho Výsosti*, 1933, barevná litografie, 121×90, Moravská galerie v Brně, MG 24 766, foto: MG.

61. Atelier Rotter, *Svět patří nám*, 1933, barevný ofset, 125×93, Národní filmový archív v Praze, NFA 3374, foto: NFA.

62. Atelier Rotter, *Kvočna*, 1937, barevný ofset, 125×95, Moravská galerie v Brně, MG 18 363, foto: MG.

63. Atelier Rotter, *Krok do tmy*, 1938, barevný ofset, 125×95, Národní filmový archív v Praze, NFA 2011, foto: NFA.

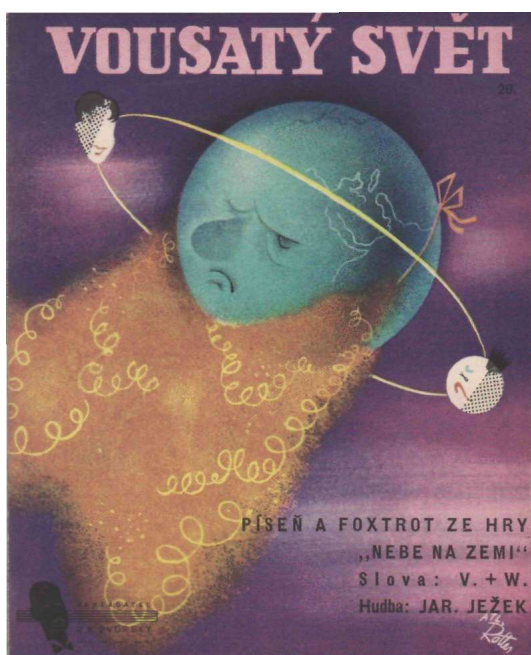

64. Atelier Jedlička, *Srdce z celofánu*, 1939, barevný ofset, 126×95, Národní filmový archív v Praze, NFA 1906, foto: NFA.

65. Atelier Rotter, *Proč mně lžeš*, 1935, barevný ofset, fotomontáž, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.

66. Ateliér Rotter, *Pěst na oko anebo Caesarovo finále*, 1938, barevný ofset, fotomontáž, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.

67. Ateliér Rotter, *Vousatý svět*, 1936, barevný ofset, 17×13, soukromá sbírka, foto: Zuzana Kopcová.

70. Vilém Rotter, *Belgium fights on*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 80.

71. Vilém Rotter, *La Belgique résiste*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1945, č. 231, s. 74.

73. Vilém Rotter, *B.I.F. (British Iron & Steel Federation)*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1952, č. 316, s. 112.

74. Vilem Rotter, *BOAC/BEA*, reprodukce v časopise *Art & Industry*, 1950, č. 294, s. 215.

16. Summary

The theme of the bachelor thesis is creation of the first republic studio Rotter, whose founder was Vilém Rotter. Rotter's original profession was electro-engineering, but after his studies, he left to Paris, where he worked as a decorator for department store Printemps and he also worked for the famous promotion agency Damour as a graphic. After his return to Prague in 1928 he established the studio Rotter and the school of applied art, which worked also during the war.

They produced enormous amount of promotions of all sorts for huge companies, but also for some smaller producers and business men. The studio supported the producing of promotions for sports and entertainment actions and designed theatrical and film posters.

Rotter, because of his Jewish origin, he had to leave Prague in 1939 to West. Studio and school for a short time took up Jan Jedlička. Studio was renamed on Studio Jedlička, but its rescue was unsuccessful and it was closed in 1940.

Rotter emigrated to London, where he was in ground staff of RAF. During his stay in England he designed military posters for United Nations. After war he worked in Britain as a graphic.

Bachelor thesis concentrates on mainly on posters and it is divided into film, theatrical, exhibition and promotion posters. The important part of the bachelor thesis is the catalogue of posters and the chronological sign all found works.

Studio Rotter had the highest graphic quality comparing others promotional agencies. It was one of the most prestigious studios of the first republic.

17. Anotace

Jméno a příjmení:	Zuzana Kopcová
Katedra:	dějin umění
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.
Rok obhajoby:	2009

Název práce:	Atelier Rotter (1928-1939)
Název v angličtině:	Studio Rotter (1928-1939)
Anotace práce:	Tématem práce je tvorba prvorepublikového Atelieru Rotter (1928–1939), jehož zakladatelem byl Vilém Rotter. Vedle ohromného množství reklam všeho druhu pro velké podniky i menší výrobce a obchodníky, obstarávali reklamu také pro sportovní a zábavní akce a navrhovali divadelní a četné filmové plakáty. Bakalářská práce se soustřeďuje především na plakátovou tvorbu.
Klíčová slova:	Vilém/Willy/Wilhelm Rotter, prvorepublikový plakát, reklama, Škola Rotter, Karel Vaca, Osvobozené divadlo
Anotace v angličtině:	The theme of the bachelor thesis is creation of the first republic Studio Rotter (1928–1939), whose founder was Vilém Rotter. They produced enormous an amount of promotions of all sorts for huge companies, but also for some smaller producers and business men. The studio supported the producing of promotions for sports and entertainment actions and designed theatrical and film posters. Bachelor thesis concentrates on mainly on posters .
Klíčová slova v angličtině:	Vilém/Willy/ Wilhelm Rotter, poster of the first republic, promotion, School Rotter, Karel Vaca, Osvobozené Theatre
Přílohy vázané v práci:	Katalog prací Atelieru Rotter, Školy Rotter a Atelieru Jedlička, Seznam obrazové přílohy na CD, Obrazová příloha
Rozsah práce:	36 stran, 19 stran obrazové přílohy, kompletní obrazová příloha a text na CD
Jazyk práce:	čeština